Eerste Kamer der Staten-Generaal **I**

Vergaderjaar 2026-2027

37 022 Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2027)

D **VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR FINANCIËN**[1]
Vastgesteld 26 november 2026

Het voorliggende wetsvoorstel heeft de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

Inleiding

De leden van de **PRO**-fractie hebben de wetsvoorstellen in het Pakket Belastingplan 2027 met interesse gelezen en hebben er een aantal vragen en opmerkingen over.

De leden van de **BBB**-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel Belastingplan 2027 en willen hierover graag enkele zaken nader toegelicht zien.

De leden van de fractie van de **VVD** hebben het Pakket Belastingplan 2027 zorgvuldig bestudeerd en hebben daarbij nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de **D66**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het Pakket Belastingplan 2027. Het belastingstelsel is een belangrijk instrument om maatschappelijke doelen te realiseren, de economie toekomstbestendig te maken en bij te dragen aan gezonde overheidsfinanciën. Fiscale en economische stabiliteit voor de komende jaren is belangrijk voor burgers en ondernemers. Deze leden vinden het van belang dat het belastingstelsel voorspelbaar en eenvoudig is, dat werken en ondernemen lonen en dat vervuiling en vermogen evenwichtig worden belast. Daarbij moet voldoende aandacht zijn voor de uitvoerbaarheid van fiscale wetgeving en de gevolgen daarvan voor burgers, bedrijven en de Belastingdienst. In dit kader stellen deze leden de volgende vragen aan de regering.

Met belangstelling heeft de fractie van het **CDA** kennisgenomen het wetsvoorstel Belastingplan 2027. Na bestudering heeft de fractie van het CDA nog een aantal vragen.

De leden van de **SP**-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel Belastingplan 2027, zoals gewijzigd door de Tweede Kamer, en hebben daarover nog een aantal vragen. Die gaan in het bijzonder over wat dit wetsvoorstel betekent voor werkenden en andere huishoudens met een laag of middeninkomen.

De leden van de **ChristenUnie**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel en hebben daarbij de volgende vragen.

De fractie van **JA21** heeft met zorg kennisgenomen van het wetsvoorstel Belastingplan 2027 en de aangenomen amendementen in het bijzonder. De leden van de JA21-fractie hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de fractie van **Volt** hebben kennisgenomen van het Belastingplan 2027 voorstel en hebben in dit kader nog enkele vragen en opmerkingen.

[1] Samenstelling:
Van Apeldoorn (SP), Bakker-Klein (CDA), Van Ballekom (VVD) (voorzitter), Baumgarten (JA21), Beukering (Fractie-Beukering), Bovens (CDA), Crone (PRO), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Van Gurp (PRO), Hartog (Volt), Holterhues (ChristenUnie), Karimi (PRO), Koffeman (PvdD), Kroon (BBB) (ondervoorzitter), Van der Linden (VVD), Martens (PRO), Moonen (D66), Van den Oetelaar (FVD), Van Rooijen (50PLUS), Rosenmöller (PRO), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Schalk (SGP), Van Strien (PVV), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), Vogels (VVD), Walenkamp (Fractie-Walenkamp), Van Wijk (BBB)

De fractie van de **SGP** heeft kennisgenomen van het Pakket Belastingplan 2027 en heeft daarbij nog enkele vragen in voorbereiding op de plenaire behandeling, die gepland staat voor 7 en 8 december 2026.

Het lid van de fractie van **50PLUS** heeft kennisgenomen van het wetsvoorstel Belastingplan 2027 en heeft hierover de volgende vragen aan de regering.

Het lid van de **fractie-Van Gasteren** heeft het wetsvoorstel Belastingplan 2027 bestudeerd en heeft hierover enkele vragen. De fractie van de **BBB** sluit zich aan bij deze vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van PRO

De leden van de fractie van **PRO** constateren dat de Eerste Kamer de motie-Martens c.s. heeft aangenomen waarin de regering gevraagd wordt een maatstaf te ontwikkelen voor de complexiteit van het belastingstelsel.[2] Hoever is de regering met de uitvoering hiervan en kan de regering een tijdpad schetsen naar volledige uitvoering?

Hoe gaat de regering concreet de aanloop naar het komende Belastingplan anders aanpakken, vragen deze leden. Welke processtappen in het zoeken naar meerderheden zijn hierin te onderscheiden en voor uiterlijk welke data zouden die voltooid moeten zijn om een ordelijk proces te waarborgen?

De leden van de PRO-fractie zijn erg ongelukkig met het afschaffen van de personeelskorting vanwege het signaal dat hiermee uitgaat naar werkende mensen, vaak niet in de hoogst betaalde banen. Deze leden stellen dan ook dat deze korting een belangrijke aanvulling is voor deze mensen. Welke mogelijkheden ziet de regering voor een versoberd behoud (c.q. feitelijk het uitvoeren van een versoberde en gedekte variant in lijn met het verworpen amendement-Stoffer[3] hierover)? Kan de regering iets zeggen over eventuele termijnen en mogelijke vormen?

De modernisering van de forfaits in de erf- en schenkbelasting is twee keer opgenomen in aangenomen amendementen[4] als dekking, zo constateren de leden van de PRO-fractie. Zien deze leden het goed dat het gevolg hiervan een dekkingsgat is? Hoe wil de regering dit oplossen?

Hoeveel mensen maken gebruik van de papieren schenking en in welke vermogenscategorieën zitten deze groepen zo ongeveer, vragen de aan het woord zijnde leden. Zijn dit vooral bovengemiddeld welvarende huishoudens of ook modale huishoudens?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

<u>Opbrengstzekerheid en gedragseffecten fiscale behandeling ingeprijsde valutaresultaten</u>

De leden van de **BBB**-fractie constateren dat het CPB de geraamde structurele opbrengst van €120 miljoen van de maatregel inzake ingeprijsde valutaresultaten als redelijk en neutraal beoordeelt, maar met een hoge mate van onzekerheid.[5] De opbrengst is volgens het CPB sterk afhankelijk van de keuzes van een beperkt aantal internationaal opererende ondernemingen.[6] Voor de berekening van de regeldruk is uitgegaan van circa 25 belastingplichtigen.[7] In de opbrengstraming wordt een standaardgedragseffect van 20% voor de vennootschapsbelasting gehanteerd, naast een afzonderlijke aanname over het niet-gebruik van afgegeven beschikkingen.[8]

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering nader inzicht kan geven in de samenstelling, onderbouwing en robuustheid van de geraamde structurele opbrengst van €120 miljoen en daarbij specifiek in te gaan op de volgende vragen.

Bij hoeveel belastingplichtigen zal de opbrengst naar verwachting daadwerkelijk neerslaan en in hoeverre is deze geconcentreerd bij een beperkt aantal grote internationaal opererende ondernemingen? Kan de regering, zonder de fiscale geheimhoudingsplicht te schenden, een geanonimiseerde verdeling geven,

---

[2] *Kamerstukken I* 2025/2026, 36.812, H.
[3] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 50.
[4] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 78 en 80.
[5] 'Certificering budgettaire ramingen Belastingplan 2027 en overige wetsvoorstellen,' *CPB*, 15 september 2026, p. 4, geraadpleegd via: CPB Website.
[6] 'Gedragseffecten belastingmaatregelen,' *CPB*, 15 september 2026, p. 22, geraadpleegd via: CPB Website
[7] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 3, p. 143.
[8] 'Certificering budgettaire ramingen Belastingplan 2027 en overige wetsvoorstellen,' *CPB*, 15 september 2026, p. 6, geraadpleegd via: CPB Website.

bijvoorbeeld door aan te geven welk deel van de opbrengst wordt gerealiseerd bij het kwart met de hoogste opbrengst van de betrokken belastingplichtigen?

Welk deel van de geraamde opbrengst is gebaseerd op daadwerkelijk waargenomen fiscale posities en het gebruik van afgegeven beschikkingen, en welk deel berust op extrapolaties en aannames over toekomstige valutakoersen, renteverschillen en afdekkingsactiviteiten? Hoe gevoelig is de raming voor deze aannames?

Welke gedragseffecten zijn in de raming verwerkt, in het bijzonder het beëindigen of aanpassen van valuta-afdekkingen, wijzigingen in concernfinanciering, het gebruik van alternatieve financiële instrumenten en het verplaatsen van financieringsactiviteiten naar het buitenland? In hoeverre zijn deze effecten afzonderlijk gekwantificeerd?

Waarom is het standaardgedragseffect van 20% voor de vennootschapsbelasting toegepast, en in hoeverre acht de regering dit representatief voor een maatregel waarvan de opbrengst afhankelijk is van een kleine groep internationaal opererende ondernemingen die relatief veel mogelijkheden hebben om hun financierings- en afdekkingsstructuren aan te passen?

Kan de regering inzichtelijk maken wat de geraamde structurele opbrengst zou zijn bij alternatieve gedragsreacties van 0%, 40% en 60%, met behoud van de overige ramingsaannames? Kan zij daarbij aangeven in hoeverre de opbrengst gevoelig is voor het gedrag van juist de belastingplichtigen die naar verwachting de grootste bijdrage leveren?

Welk deel van de geraamde structurele opbrengst acht de regering relatief zeker en welk deel is afhankelijk van aannames over toekomstige marktontwikkelingen en het uitblijven van verdere gedragsaanpassingen? Bij welke mate van gedragsreactie zou de opbrengst onvoldoende worden om de geraamde structurele budgettaire derving van €65 miljoen als gevolg van het arrest over de liquidatieverliesregeling[9] te compenseren?

Kan de regering op basis van het voorgaande een realistische bandbreedte voor de structurele opbrengst aangeven en toelichten welk budgettair risico ontstaat wanneer de daadwerkelijke opbrengst substantieel lager uitvalt dan €120 miljoen? Indien een dergelijke bandbreedte of gevoeligheidsanalyse niet kan worden verstrekt, waarom acht de regering de raming dan voldoende robuust om als structurele budgettaire dekking te dienen?

Opbrengstzekerheid en gedragseffecten verhoging btw op sierteelt

De leden van de BBB-fractie constateren dat de regering de structurele budgettaire opbrengst van het afschaffen van het verlaagde btw-tarief op sierteeltproducten op €305 miljoen raamt.[10] Het CPB beoordeelt deze raming als redelijk en neutraal, met een gemiddelde mate van onzekerheid.[11] De regering heeft aangegeven dat bij btw-tariefswijzigingen conform de gebruikelijke ramingsmethodiek geen expliciete gedragseffecten worden meegenomen in de directe budgettaire raming.[12]

Tegelijkertijd, stellen de aan het woord zijnde leden, blijkt uit onderzoek van onder meer Decisio dat de btw-verhoging kan leiden tot hogere consumentenprijzen, een afname van de vraag, omzetverlies en negatieve werkgelegenheidseffecten.[13] Deze ontwikkelingen kunnen volgens deze leden ook gevolgen hebben voor andere belastingontvangsten.

De leden van de fractie van de BBB vragen of de regering inzichtelijk kan maken hoe de geraamde structurele opbrengst van €305 miljoen zich verhoudt tot de te verwachten gedragseffecten en wat deze betekenen voor de uiteindelijke netto-opbrengst voor de overheid. Kan de regering daarbij specifiek ingaan op de volgende vragen met daarbij aandacht voor de volgende aspecten: prijsdoorwerking en consumentengedrag, gedragseffecten en omzetontwikkeling, en onderbouwing van de opbrengstraming.

Hoe verklaart de regering de verschillen tussen de officiële budgettaire raming en de uitkomsten van onderzoeken van Wageningen University & Research[14] en Decisio[15]? Kan zij daarbij onderscheid maken

[9] *Kamerstukken II* 2025/2026, 36.812, nr. 117.
[10] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 3, p. 65.
[11] 'Certificering budgettaire ramingen Belastingplan 2027 en overige wetsvoorstellen,' *CPB*, 15 september 2026, p. 4, geraadpleegd via: CPB Website.
[12] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 3, p. 68.
[13] 'Wat betekent een btw-verhoging op bloemen en planten voor de sierteeltsector?' *Decisio*, 3 november 2026, geraadpleegd via: Decisio.

tussen verschillen in de gehanteerde omzetgrondslag, prijselasticiteiten, prijsdoorwerking en de verwerking van indirecte economische effecten?

Kan de regering, naast de directe geraamde btw-opbrengst van €305 miljoen, een integrale inschatting geven van het budgettaire effect wanneer rekening wordt gehouden met gedragsreacties, verschuivingen in consumptie, mogelijke lagere opbrengsten uit andere belastingen en eventuele hogere overheidsuitgaven? Kan zij hiervoor een bandbreedte aangeven en toelichten welke onzekerheden daarbij het zwaarst wegen?

Verdeling van de belastingdruk en opbrengstzekerheid bij de verhoging van de belasting op leidingwater

De leden van de BBB-fractie constateren dat de regering voorstelt het tarief van de belasting op leidingwater per 1 januari 2027 met €0,10 per kubieke meter te verhogen, waarmee een structurele budgettaire opbrengst van €111 miljoen wordt beoogd.[16] Deze leden lezen dat tegelijkertijd het heffingsplafond voor grootverbruikers per 2027 volledig wordt afgeschaft.

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering inzichtelijk kan maken bij welke groepen huishoudens en ondernemingen de geraamde opbrengst van €111 miljoen uiteindelijk neerslaat, zowel rechtstreeks via de drinkwaterrekening als indirect via de doorberekening van hogere bedrijfskosten in consumentenprijzen. Kan de regering daarbij specifiek ingaan op de volgende vragen:

Welk deel van de geraamde €111 miljoen wordt rechtstreeks opgebracht door huishoudens en welk deel door bedrijven? Kan de regering de lasten voor bedrijven verder uitsplitsen naar sector en verbruikscategorie, bijvoorbeeld industrie, landbouw, voedingsmiddelenindustrie, horeca en overige zakelijke gebruikers?

Kan de regering de lastenverdeling afzonderlijk inzichtelijk maken voor de tariefsverhoging en voor de afschaffing van het heffingsplafond van 50.000 m³? Kan zij daarbij aangeven welke groepen bedrijven door beide maatregelen worden geraakt en wat hun gezamenlijke lastenstijging is?

Europeesrechtelijke houdbaarheid en budgettaire risico's van de uitzondering op de earningsstrippingmaatregel voor woningcorporaties

De leden van de BBB-fractie lezen dat de regering voorstelt woningcorporaties vanaf 1 januari 2028 gedeeltelijk uit te zonderen van de earningsstrippingmaatregel in de vennootschapsbelasting.[17] Hiervoor is structureel €425 miljoen beschikbaar. De regering verwacht dat deze maatregel circa €14 miljard extra investeringsruimte voor woningcorporaties oplevert in de periode 2028–2034.[18]

Volgens deze leden is de regering van mening dat de voorgestelde uitzondering verenigbaar is met het Europese staatssteunrecht en onder het DAEB-vrijstellingsbesluit valt.[19] Tegelijkertijd, merken de leden van de BBB-fractie op, heeft de regering aangegeven hierover informeel overleg met de Europese Commissie te voeren.[20] Door het aangenomen amendement-Grinwis/Beckerman is de inwerkingtreding per 1 januari 2028 wettelijk vastgelegd, zonder dat een afzonderlijk koninklijk besluit noodzakelijk is.[21]

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering inzichtelijk kan maken welke juridische, financiële en uitvoeringstechnische risico's ontstaan indien de Europese Commissie de voorgestelde uitzondering op de earningsstrippingmaatregel voor woningcorporaties niet verenigbaar acht met het Europese staatssteunrecht. Kan de regering daarbij specifiek ingaan op de volgende vragen:

Op welke juridische gronden concludeert de regering dat de voorgestelde uitzondering binnen het DAEB-vrijstellingsbesluit past? Welke onzekerheden bestaan nog en in hoeverre is de juridische houdbaarheid mede afhankelijk van de afbakening tussen DAEB- en niet-DAEB-activiteiten van woningcorporaties?

Wat is de huidige stand van het informele overleg met de Europese Commissie? Verwacht de regering vóór de inwerkingtreding voldoende zekerheid te verkrijgen over de verenigbaarheid met het

[14] 'Btw-verhoging kan sierteeltsector honderden miljoenen euro's kosten,' *Nieuwe Oogst*, 28 oktober 2026, geraadpleegd op 25 november 2026 via: Nieuwe Oogst.
[15] 'Wat betekent een btw-verhoging op bloemen en planten voor de sierteeltsector?' *Decisio*, 3 november 2026, geraadpleegd via: Decisio.
[16] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 3, p. 115.
[17] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 3, p. 66.
[18] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.881, E.
[19] Besluit (EU) 2025/2630 van de Commissie van 16 december 2025, geraadpleegd via: Besluit (EU) 2025/2630.
[20] 'Ongecorrigeerd stenogram: OSV 15 (2026-2027) van 26 oktober 2026,' *Tweede Kamer*, 26 oktober 2026, p. 50.
[21] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 24.

staatssteunrecht? Welke betekenis kent de regering toe aan een eventuele positieve informele reactie, gelet op het ontbreken van een formeel goedkeuringsbesluit?

Wat gebeurt er indien de Europese Commissie vóór 1 januari 2028 aangeeft dat de uitzondering niet, of slechts onder aanvullende voorwaarden, verenigbaar is met het Europese staatssteunrecht? Welke mogelijkheden heeft de regering dan nog om de inwerkingtreding uit te stellen, de regeling aan te passen of van invoering af te zien, nu de ingangsdatum wettelijk is vastgelegd?

Hoe groot acht de regering het risico dat de maatregel na inwerkingtreding alsnog als ongeoorloofde staatssteun wordt aangemerkt en dat woningcorporaties het genoten belastingvoordeel, eventueel vermeerderd met rente, moeten terugbetalen? Hoe worden woningcorporaties geïnformeerd over dit risico en welke gevolgen kan dit hebben voor hun financiële positie en investeringsbeslissingen?

Wie draagt uiteindelijk de financiële gevolgen indien woningcorporaties op basis van de wettelijk vastgelegde uitzondering, investeringsverplichtingen aangaan en de maatregel later moet worden aangepast of teruggedraaid? Acht de regering het, gelet op de mogelijke terugvorderingsrisico's en de omvang van de investeringsbeslissingen, verantwoord om de maatregel in werking te laten treden zonder voorafgaande formele zekerheid over de Europeesrechtelijke houdbaarheid?

Gevoeligheid van de box 3-opbrengsten voor beursontwikkelingen en rendementen

De leden van de fractie van de BBB constateren dat de budgettaire opbrengst van de Wet werkelijk rendement box 3 afhankelijk is van de ontwikkeling van de rendementen op vermogen en het gedrag van belastingplichtigen.[22] Dit roept de vraag op bij deze leden hoe robuust de geraamde belastingopbrengsten zijn bij afwijkende rendementen en plotselinge beursdalingen.

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering kan aangeven van welke gemiddelde jaarlijkse rendementen op aandelen en andere vermogenscategorieën is uitgegaan bij het vaststellen van het budgettaire basispad voor box 3, en hoe gevoelig de geraamde belastingopbrengsten zijn voor de volgende vier scenario's:

- Structureel lager rendement: de jaarlijkse rendementen op beleggingen zijn vanaf de invoering van de Wet werkelijk rendement box 3 structureel de helft lager dan in het basispad is verondersteld.
- Neutraal scenario: de rendementen ontwikkelen zich conform de aannames in het huidige budgettaire basispad.
- Structureel hoger rendement: de jaarlijkse rendementen zijn vanaf de invoering structureel 50% hoger dan in het basispad is verondersteld.
- Beurscrash: direct na de invoering van de Wet werkelijk rendement box 3 dalen de aandelenbeurzen eenmalig met 30%, waarna de rendementen zich weer ontwikkelen conform de oorspronkelijke aannames in het basispad.

De leden van de BBB-fractie vragen of de regering voor elk scenario (in een tabel met daarin een weergave van de saldo’s, maar ook de verschillen ten opzichte van het basispad) inzichtelijk kan maken:

Wat de jaarlijkse en cumulatieve gevolgen zijn voor de box 3-opbrengsten over de eerste tien jaar na invoering van de Wet werkelijk rendement box 3, uitgedrukt in miljoenen euro's en als afwijking van het budgettaire basispad?

In hoeverre rekening is gehouden met gedragseffecten, waaronder het uitstellen van winstnemingen, het realiseren en verrekenen van verliezen, en het verschuiven van vermogen naar andere beleggingscategorieën?

Welke gevolgen de scenario's hebben voor de opbrengstzekerheid en in hoeverre bij tegenvallende rendementen een aanvullende budgettaire dekkingsopgave kan ontstaan?

Gezamenlijke effecten van de tariefsverlaging en het niet-indexeren van de schijfgrens in box 2

De leden van de fractie van de BBB constateren dat de regering voorstelt de tarieven in box 2 gedurende de jaren 2027 tot en met 2030 tijdelijk te verlagen, terwijl de schijfgrens in box 2 van 2027 tot en met 2031 niet wordt geïndexeerd.[23] De tariefsverlaging beoogt onder meer ondernemers te stimuleren om

[22] *Kamerstukken II* 2024/2025, 36.748, nr. 3.
[23] *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.022 / 37.053, B.

eerder dividend uit te keren, constateren deze leden, terwijl het niet-indexeren van de schijfgrens juist tot een hogere belastingdruk kan leiden.

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering inzichtelijk kan maken wat het gezamenlijke effect van deze maatregelen is op de belastingdruk voor directeur-grootaandeelhouders en andere aanmerkelijkbelanghouders, en welke gevolgen dit heeft voor de dividenduitkeringen en de budgettaire opbrengst. Kan de regering daarbij specifiek ingaan op de volgende vragen:

Wat is het jaarlijkse en cumulatieve effect van beide maatregelen voor ondernemers bij verschillende dividenduitkeringen, bijvoorbeeld €50.000, €100.000, €200.000 en €500.000? Kan dit worden afgezet tegen een situatie waarin de box 2-tarieven en de reguliere indexatie van de schijfgrens ongewijzigd zouden blijven?

Welke gecombineerde gedragseffecten worden hiermee verwacht of beoogd, zowel kwalitatief als kwantitatief?

In hoeverre is bij de berekening van de gezamenlijke effecten, rekening gehouden met de voorgenomen verlaging van het maximumbedrag voor excessief lenen bij de eigen vennootschap? In welke mate leidt deze samenloop tot extra dividenduitkeringen en welke gevolgen heeft dit voor de belastingdruk van ondernemers?

De leden van de BBB-fractie vragen of de regering de uitkomsten in een overzichtelijke tabel kan presenteren en daarbij kwantitatief (absoluut maar ook in belastindruk-percentage) aangeven of het pakket aan maatregelen per saldo leidt tot een lagere of hogere belastingdruk voor ondernemers, zowel gedurende de tijdelijke tariefsverlaging als na afloop daarvan.

<u>Resterende fiscale voordelen van schenken op papier, rentebetalingen en gevolgen voor de box 3-opbrengsten</u>

De leden van de fractie van de BBB stellen dat met de aangenomen amendementen[24] op het Belastingplan 2027 beoogd wordt de fiscale behandeling van schenkingen op papier aan te passen, onder meer door modernisering van de forfaitaire rekenrente en beperking van fiscale voordelen in de schenk- en erfbelasting.

De aan het woord zijnde leden constateren dat bij schenken op papier een schuld ontstaat bij de schenker en een vordering bij de ontvanger. Daarnaast moet de schenker, om de schuld onder de toepasselijke voorwaarden voor de erfbelasting in aanmerking te kunnen nemen, gedurende zijn leven daadwerkelijk jaarlijks rente betalen. Deze rentebetalingen leiden tot een verdere vermogensoverdracht van schenker naar ontvanger en kunnen gevolgen hebben voor de box 3-heffing bij beide partijen. De ontvangen rente is belastingvrij, zo constateren de leden van de BBB-fractie.

De leden van de BBB-fractie vragen of de regering inzichtelijk kan maken welk fiscaal voordeel van schenken op papier na de voorgestelde wetswijzigingen resteert en wat de gezamenlijke budgettaire gevolgen zijn van de schuld, de vordering en de jaarlijkse rentebetalingen voor de schenk- en erfbelasting en box 3. Kan de regering daarbij specifiek ingaan op de volgende vragen:

Welke gevolgen hebben de schuld bij de schenker en de vordering bij de ontvanger voor hun gezamenlijke box 3-heffing? In welke situaties leidt dit per saldo tot een lagere of juist hogere belastingdruk, rekening houdend met het heffingsvrije vermogen, de schuldendrempel en de verschillende fiscale behandeling van schulden en vorderingen? Wat is hierbij het gezamenlijk effect voor de schenker en de ontvanger?

Wat is het effect van de jaarlijkse rentebetalingen op de vermogenspositie en de belastingdruk van beide partijen? Kan de regering daarbij onderscheid maken tussen:

- De jaarlijkse vermindering van het vermogen van de schenker;
- De jaarlijkse toename van het vermogen van de ontvanger;
- De gevolgen voor de box 3-opbrengsten doordat de ontvangen rente wordt gespaard, belegd of geconsumeerd;
- De gevolgen voor de toekomstige erfbelasting doordat het vermogen van de schenker door de rentebetalingen verder afneemt.

[24] *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.022 / 37.053, B.

In hoeverre beïnvloedt de voor de erfbelasting vereiste jaarlijkse rente de omvang van het resterende fiscale voordeel?

In hoeverre is bij de raming van de opbrengst van de wetswijziging rekening gehouden met de doorwerking naar box 3 en de jaarlijkse renteoverdrachten? Kan de regering de effecten op de schenk- en erfbelasting en box 3 afzonderlijk kwantificeren en aangeven wat het gezamenlijke netto-effect voor de schatkist is?

In hoeverre verwacht de regering dat belastingplichtigen na de wetswijziging gebruik blijven maken van schenkingen op papier, mede vanwege de mogelijkheid om via jaarlijkse rentebetalingen vermogen over te dragen. Zijn veranderingen in het aantal schenkingen, de omvang ervan en het gebruik van alternatieve vermogensoverdrachten meegenomen in de budgettaire raming?

Hoe verandert de behandeling van de schuld, de vordering en de daadwerkelijk betaalde rente onder de voorgestelde Wet werkelijk rendement box 3?

Kan de regering voor schenkingen op papier van €100.000, €250.000 en €500.000, uitgaande van een jaarlijkse rentebetaling van 6% en een looptijd van bijvoorbeeld tien jaar, inzichtelijk maken:

- De cumulatieve renteoverdracht van schenker naar ontvanger;
- De jaarlijkse en cumulatieve gevolgen voor hun gezamenlijke box 3-heffing;
- De besparing op erfbelasting bij overlijden van de schenker;
- Het totale fiscale voordeel voor schenker en ontvanger gezamenlijk;
- Het netto-budgettaire effect voor de overheid.

De leden van de BBB-fractie vragen of de regering deze berekeningen kan presenteren voor situaties waarin de ontvanger zowel onder als boven het heffingsvrije vermogen in box 3 valt, en daarbij tevens kan aangeven of de geraamde budgettaire opbrengst van de wetswijziging na verwerking van deze effecten en gedragsreacties overeind blijft.

Algemeen

De leden van de fractie van de BBB vernemen graag hoe de regering denkt dat de Belastingdienst de pseudo-eindheffing voor fossiele brandstofauto’s straks gaat controleren.[25] Uit de uitvoeringstoets van 7 oktober 2025 blijkt volgens deze leden dat geautomatiseerd toezicht niet mogelijk is; alles moet dus handmatig.[26] Diezelfde uitvoeringstoets noemt 49 fte aan extra capaciteit die benodigd is, bijna 7 miljoen euro aan incidentele kosten en een groot aantal te verwachten bezwaren.[27] Deze leden vragen of de regering het verantwoord vindt om onder die omstandigheden per 1 januari 2027 van start te gaan.

De aan het woord zijnde leden constateren dat volgens de ramingstoelichting bij het Belastingplan 2026, gecertificeerd door het CPB, de pseudo-eindheffing de schatkist per saldo €313 miljoen in 2027 en €276 miljoen in 2028 kost.[28] De derving aan bijtelling, bpm en accijns is volgens deze leden namelijk groter dan wat de heffing zelf opbrengt. Als dat klopt, hoeft er voor uitstel geen dekking gezocht te worden en levert uitstel de schatkist juist geld op. Kan de regering deze stelling van de leden van de BBB-fractie bevestigen?

Een ondernemer die wil overstappen op elektrisch maar van de netbeheerder hoort dat een zwaardere aansluiting pas over een paar jaar kan, heeft geen keuze volgens de leden van de fractie van de BBB. Die blijft volgens deze leden fossiel rijden en betaalt vanaf 1 januari 2027 de heffing. Vooral buiten de Randstad speelt dit breed. De aan het woord zijnde leden vragen of de regering bekend is met deze groep en vernemen graag wat de regering hen biedt: een voorziening of opschorting van de heffing totdat er een echt alternatief is?

Het amendement-Stoffer en Grinwis regelt dat auto's van bouwjaar 2010 en ouder vanaf 2027 onder de youngtimerregeling vallen.[29] De leden van de BBB-fractie constateren dat er nog wel een gat zit: auto's van bouwjaar 2010 die na 31 december 2025 ter beschikking zijn gesteld, vallen er door de

[25] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.023, nr. 3, p. 17.
[26] ‘Uitvoeringstoets Fiscale normering markt voor voertuigen gericht op personenvervoer,’ *Belastingdienst*, 7 oktober 2025, geraadpleegd via: Rijksoverheid.nl.
[27] ‘Uitvoeringstoets Fiscale normering markt voor voertuigen gericht op personenvervoer,’ *Belastingdienst*, 7 oktober 2025, geraadpleegd via: Rijksoverheid.nl.
[28] *Kamerstukken II* 2025/2026, 36.812, nr. 122.
[29] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 49.

‘maandprecieze’ leeftijdstoets in 2028 en 2029 weer tijdelijk uit. Begin 2026 is een vergelijkbaar probleem opgelost met een goedkeurend beleidsbesluit, vooruitlopend op wetgeving.[30] Het ligt voor de hand dat nu weer zo te doen, stellen de aan het woord zijnde leden. Graag vernemen de leden van de fractie van de BBB vóór de plenaire behandeling van het Pakket Belastingplan 2027 een toezegging van de regering op dit punt.

In artikel 32bc Wet Loonbelasting 1964 geldt de waarde in het economische verkeer pas voor auto's van 25 jaar en ouder. De toelichting geeft daarvoor één reden, constateren deze leden, omdat van oudere auto's de catalogusprijs ontbreekt.[31] Dat argument gaat echter al op voor auto’s onder de 25 jaar zo stellen de leden van de BBB-fractie, want de RDW registreert de catalogusprijs pas sluitend voor voertuigen vanaf 2010. De regering noemt elders in de stukken een grens van 20 jaar passend te vinden[32] en ook het Register Belastingadviseurs heeft op dit probleem gewezen.[33] De aan het woord zijnde leden vernemen graag waarom de regering vasthoudt aan de leeftijdsgrens van 25 jaar. Is de regering bereid de grens op 20 jaar te stellen met bouwjaar 2010 als vaste ondergrens?

De leden van de BBB-fractie lezen dat de uitzondering voor een kortdurende terbeschikkingstelling (maximaal 14 kalenderdagen per kalendermaand) per auto wordt geteld.[34] Een verhuurbedrijf dat een auto drie weken wegzet als vervangend vervoer zit er dus al overheen, volgens deze leden, en shortlease en maandcontracten vallen er helemaal buiten. De aan het woord zijnde leden constateren dat de heffing de autoverhuursector hard raakt, terwijl huren voor veel bedrijven juist de flexibele tussenstap is naar elektrisch rijden. Herkent de regering dit geschetste beeld van de leden van de BBB-fractie? Zo ja, wat is de regering voornemens hier aan te doen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

Dekking en begrotingsdiscipline

De leden van de fractie van de **VVD** constateren dat het amendement-Klaver en Dassen een taakstelling bevat van €404 miljoen.[35] De regering heeft aangekondigd deze niet bij ondernemers te laten landen.[36] Deze leden vragen hoe en wanneer de taakstelling wordt ingevuld en aan welke richtingen de regering denkt. Kan de regering bevestigen dat een exitheffing niet aan de orde is, en dat de doorschuifregeling en de bedrijfsopvolgingsregeling conform het coalitieakkoord buiten schot blijven?

Deze leden vragen hoe de stelpost fiscale regelingen van €290 miljoen per jaar vanaf 2028 ingevuld wordt. Wat gebeurt er als deze niet wordt gerealiseerd?

Hoe verhoudt het ontbreken van een ingevulde dekking zich tot de begrotingsregels, vragen de leden van de VVD-fractie. Hoe beoordeelt de regering dit in het licht van de door de Eerste Kamer aangenomen motie-Van Rooijen c.s. bij het Belastingplan 2026, waarin de regering is verzocht bij de Voorjaarsnota 2026 met voorstellen te komen voor een deugdelijke dekking in 2027 en deze op te nemen in het Belastingplan 2027?[37]

Deze leden hechten aan een solide dekking. Het amendement-Hoogeveen c.s.[38] en het amendement-Klaver en Dassen grijpen beide in op de beperkte toepassing van de tabelcorrectiefactor in 2028. Uit de technische briefing blijkt dat deze beperkte toepassing daardoor vervalt en wordt doorgeschoven naar het Belastingplan 2028, en dat dit ‘niet direct’ tot een derving leidt als zij in de Voorjaarsnota 2027 wordt herbevestigd.[39] De leden van de VVD-fractie vragen om welk bedrag van de vrijheidsbijdrage het gaat en wat er gebeurt als de herbevestiging uitblijft. Kan de regering, mede gelet op de taakstelling van €404 miljoen die vanaf 2028 al als opbrengst is ingeboekt en de stelpost van €290 miljoen, aangeven welk deel van het budgettaire saldo vanaf 2028 rust op maatregelen die nog niet zijn ingevuld of wettelijk zijn verankerd?

---

[30] Staatscourant 2026, nr. 6596.
[31] Toelichting bij artikel 32bc, derde lid, onderdeel b, Wet Loonbelasting 1964.
[32] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 3.
[33] ’RB roept, nogmaals, op om pseudo-eindheffing op te schorten,’ *Register Belastingadviseurs*, 24 november 2026, geraadpleegd via: website RB.
[34] *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.022/37.053, B.
[35] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[36] Deze verwijzing is bij de griffie niet bekend.
[37] *Kamerstukken I* 2025/2026, 36.812, L.
[38] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 73.
[39] Presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Box 3-toptarief, box 2 en vermogen

De leden van de fractie van de VVD vragen hoe het box 3-toptarief uit het amendement-Klaver en Dassen zich verhoudt tot de Wet werkelijk rendement box 3 en de novelle, die beide nog bij de Eerste Kamer liggen. Wat gebeurt er met het toptarief als één van beide voorstellen niet wordt aangenomen? Kan de regering daarbij ingaan op de juridische samenloop waarop het lid Hoogeveen in de Tweede Kamer heeft gewezen?[40]

De aan het woord zijnde leden vernemen graag hoe de regering uitvoering geeft aan de motie-Struijs en Bikker.[41] Wat gebeurt er met de dekking van €218 miljoen als het toptarief niet uitvoerbaar blijkt, en welk terugvalscenario heeft de regering daarvoor? Is de regering bereid de quickscan van de Belastingdienst op het amendement-Klaver en Dassen aan de Kamer te sturen?

De leden van de VVD-fractie constateren dat uit de budgettaire bijlage van 1 april 2025 blijkt dat bij een verhoging van het box 3-tarief rekening moet worden gehouden met het globale evenwicht en met sterke gedragseffecten, waaronder het verplaatsen van vermogen naar het buitenland.[42] Hoe voorkomt de regering dergelijke neveneffecten nu het amendement-Klaver en Dassen is aangenomen? Is in de raming van de opbrengst met deze gedragseffecten rekening gehouden, vragen deze leden. Is de regering bereid de in de technische briefing genoemde memo gedragseffecten aan de Kamer te sturen?[43]

De aan het woord zijnde leden lezen in het Belastingplan 2026 dat de grondslag voor inkomen uit middellijk gehouden lucratief belang is verbreed, waarbij uitdrukkelijk is aangesloten bij het toenmalige box 3-tarief.[44] Het amendement-Klaver en Dassen introduceert per 2029 in box 3 een basistarief van 35,5% en een toptarief van 38,5%. Hoe verhoudt het tarief van 36% voor lucratief belang zich tot dit nieuwe basistarief, vragen deze leden. Kan de regering bevestigen dat zij geen verhoging van het tarief voor lucratief belang beoogt als gevolg van het nieuwe box 3-toptarief? Hoe borgt de regering de voorspelbaarheid van dit tarief voor de betrokken ondernemers en investeerders?

Tijdens voornoemde technische briefing is gemeld dat het effect van het bevriezen van de schijfgrens in box 2 per aanmerkelijkbelanghouder oploopt van maximaal €60 in 2027 tot maximaal €400 in 2031.[45] De leden van de fractie van de VVD vernemen graag hoe de regering de cumulatie van deze bevriezing, het niet indexeren van de schijfgrens in de schenk- en erfbelasting en de gelijktijdige stapsgewijze verlaging van de grens voor excessief lenen voor ondernemers, directeur-grootaandeelhouders en bedrijfsopvolging beoordeelt. Is de regering bereid deze effecten te monitoren?

Het amendement-Klaver en Dassen merkt een papieren schenking bij aflossing of overlijden aan als fictieve verkrijging, met overgangsrecht voor bestaande papieren schenkingen. De aan het woord zijnde leden vragen hoe dat overgangsrecht precies luidt en hoe de rechtszekerheid geborgd is voor notariële akten die vóór 11 november 2026, 17.15 uur zijn verleden. Acht de regering het wenselijk dat het moment van indiening van een amendement en niet het moment waarop de wet is aangenomen bepalend is voor de werking van overgangsrecht?

Ondernemers en stabiliteit

De leden van de fractie van de VVD constateren dat de zelfstandigenaftrek daalt naar €900 en de startersaftrek verdwijnt.[46] Hoe beoordeelt de regering de cumulatieve lastenontwikkeling voor kleine en startende ondernemers in de inkomstenbelasting? Welke mogelijkheden ziet de regering om de gevolgen voor deze groep te verzachten?

De aan het woord zijnde leden vragen hoe de regering uitvoering geeft aan de moties van het lid Van Eijk over een regeling waarmee directeur-grootaandeelhouders hun bestaande pensioen in eigen beheer alsnog fiscaal neutraal kunnen omzetten[47] en over een toets op durfkapitaalinvestering als afzonderlijke route voor een RVO-verklaring voor start- en scale-ups.[48]

---

[40] *Handelingen II* 2026/2027, 12 november 2026 (derde termijn behandeling Pakket Belastingplan).
[41] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 84.
[42] *Kamerstukken II* 2024/2025, 36.140, nr. 238.
[43] Presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[44] *Kamerstukken II* 2025/2026, 36.812, nr. 3.
[45] Presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[46] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 3.
[47] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 54.
[48] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 56.

De regering heeft op 17 november 2026 aangekondigd met een pakket te komen dat mkb-ondernemers ondersteunt bij investeren, innoveren en verduurzamen; onder meer door een verruiming van de mkb-winstvrijstelling en van de aftrekregelingen voor duurzame investeringen.[49] Kan de regering toelichten wanneer dit pakket wordt uitgewerkt, welke omvang zij voor ogen heeft en hoe het bij de Voorjaarsnota 2027 wordt gedekt? De leden van de VVD-fractie merken op dat ondernemers daarnaast behoefte hebben aan fiscale stabiliteit. Hoe wil de regering bij komende Belastingplannen werken aan voorspelbaar en stabiel fiscaal beleid, vragen deze leden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

Uitvoerbaarheid en vereenvoudiging

De leden van de **D66**-fractie vinden het belangrijk dat fiscale wetgeving niet alleen beleidsmatig wenselijk is, maar ook uitvoerbaar is voor de Belastingdienst en begrijpelijk voor burgers en bedrijven. Deze leden constateren dat de regering het belastingstelsel op verschillende onderdelen wil vereenvoudigen, onder meer door fiscale regelingen af te schaffen of te versoberen. Tegelijkertijd bevat het Pakket Belastingplan 2027 nieuwe uitzonderingen, tariefstructuren en overgangsregelingen. Hoe beoordeelt de regering de balans tussen de beoogde vereenvoudiging en de complexiteit die door nieuwe maatregelen ontstaat, vragen de aan het woord zijnde leden.

Deze leden constateren dat uit de uitvoeringstoetsen blijkt dat de Belastingdienst onder aanzienlijke druk staat. Zo is een groot deel van de beschikbare ICT-capaciteit nodig voor het onderhouden en moderniseren van bestaande systemen en voor de uitvoering van nieuwe wetgeving. Ook wordt 2028 als een belangrijk omslagpunt genoemd.[50] De leden van de fractie van D66 vernemen graag hoe de regering voorkomt dat de stapeling van fiscale wetswijzigingen de ruimte voor noodzakelijke modernisering van de Belastingdienst verder beperkt. Welke prioriteiten stelt de regering hierbij en hoe wordt voorkomen dat nieuwe beleidswensen ten koste gaan van de dienstverlening aan burgers en bedrijven?

De leden van de D66-fractie constateren bovendien dat een maatregel volgens een uitvoeringstoets uitvoerbaar kan zijn, terwijl er nog steeds aanzienlijke risico's voor de dienstverlening en handhaving bestaan. Deze leden vernemen graag welke betekenis de regering in de praktijk toekent aan de kwalificatie 'uitvoerbaar'? Welke risico's acht de regering aanvaardbaar en hoe wordt de Kamer geïnformeerd wanneer deze risico's zich daadwerkelijk voordoen?

Fiscale regelingen

De leden van de D66-fractie vragen aandacht voor de doelmatigheid en doeltreffendheid van fiscale regelingen. Het is volgens deze leden niet altijd meer uitlegbaar waarom bepaalde regelingen bestaan. Een fiscale regeling komt immers vaak neer op een belastingkorting, zo stellen de leden van de D66-fractie. Als een regeling niet langer in voldoende mate doelmatig of doeltreffend is, kan deze worden afgeschaft of geleidelijk worden afgebouwd. Een passende overgangstermijn biedt ondernemers de mogelijkheid om tijdig op veranderingen in te spelen en draagt bij aan voorspelbaar overheidsbeleid, zo stellen deze leden.

De eerste tranche die de regering voorstelt, bedraagt €45 miljoen.[51] Volgens de leden van de fractie van D66 is dat een beperkt bedrag in verhouding tot het totale belastingvoordeel van fiscale regelingen, dat optelt tot €1,5 miljard.[52] De Raad van State heeft gewezen op een omvangrijk pakket aan ondoelmatige en ondoeltreffende fiscale regelingen.[53] Een mogelijkheid om hier structureel naar te kijken is een Vereenvoudigingswet, waarin de hervormingsagenda voor fiscale regelingen kan worden opgenomen. De aan het woord zijnde leden vragen of de regering bereid is aanzienlijk ambitieuzer in te zetten op het afbouwen van fiscale regelingen die niet langer doelmatig en doeltreffend zijn. Welke financiële opbrengst zou daarmee kunnen worden gerealiseerd en op welke termijn? Ziet de regering mogelijkheden om de opbrengsten te gebruiken om belastingverhogingen voor burgers en ondernemers te beperken?

Hypotheekrenteaftrek

[49] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.848, P.
[50] K*amerstukken II* 2026/2027, 31.066 / 26.643, nr. 1579.
[51] 'Ongecorrigeerd stenogram: OSV 15 (2026-2027) van 26 oktober 2026,' *Tweede Kamer*, 26 oktober 2026, p. 18.
[52] 'Ongecorrigeerd stenogram: OSV 15 (2026-2027) van 26 oktober 2026,' *Tweede Kamer*, 26 oktober 2026, p. 18.
[53] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 4.

De leden van de D66-fractie constateren dat in het coalitieakkoord is opgenomen dat de hypotheekrenteaftrek volledig in stand blijft.[54] Waarom, vragen deze leden, wordt de hypotheekrenteaftrek dan toch verruimd, waardoor de kosten de komende jaren oplopen tot €200 miljoen. Waarom heeft de regering niet onverkort vastgehouden aan het niet verruimen van de hypotheekrenteaftrek?

Koopkracht en armoede

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen in de Eerste Kamer op 6 oktober 2026 is vanuit verschillende politieke richtingen een beroep op de regering gedaan om de koopkracht te verbeteren en werken meer te laten lonen.[55] De leden van de fractie van D66 vernemen graag hoe de regering werken voor verschillende inkomensgroepen aantrekkelijker kan maken, zonder dat dit ertoe leidt dat mensen minder gaan werken. Hoe werken dergelijke maatregelen door in de hoogte van sociale uitkeringen, vragen deze leden.

De Raad van State constateert in zijn advies bij de Miljoenennota 2027 dat er sprake is van een fiscale lastenverzwaring, die relatief zwaar op arbeid neerslaat.[56] In 2027 bedraagt de lastenverzwaring €6 miljard, waarvan €5,8 miljard op arbeid.[57] Ook kleinere aanpassingen, zoals de verhoging van de Aof-premie, kunnen volgens de leden van de D66-fractie merkbare gevolgen hebben voor werkenden doordat er minder loonruimte overblijft. Welke mogelijkheden ziet de regering om de marginale belastingdruk te verlagen? Graag vernemen deze leden hoe de fiscale gevolgen kunnen worden beperkt wanneer één van beide partners tijdelijk stopt met werken, bijvoorbeeld om mantelzorg te verlenen.

De leden van de D66-fractie vinden het belangrijk dat koopkrachtmaatregelen terechtkomen bij huishoudens die deze het hardst nodig hebben. Deze leden constateren dat de regering verschillende maatregelen neemt om de koopkracht te ondersteunen, onder meer via aanpassingen van de inkomstenbelasting en de arbeidskorting.[58] Tegelijkertijd blijkt uit de ramingen dat de mediane koopkrachtontwikkeling in 2027 licht negatief is en het aandeel mensen in armoede naar verwachting niet afneemt.[59] Hoe beoordeelt de regering deze uitkomsten, vragen de aan het woord zijnde leden. Kan de regering inzichtelijk maken hoe de koopkracht zich ontwikkelt voor werkenden, gepensioneerden, uitkeringsgerechtigden en huishoudens met lage inkomens? Hoe werken de maatregelen uit voor huishoudens die weinig of geen inkomstenbelasting betalen en daardoor beperkt profiteren van lagere tarieven in box 1?

Verduurzaming en fiscale prikkels

De leden van de D66-fractie vinden het van groot belang dat het belastingstelsel bijdraagt aan de verduurzaming van de economie. Fiscale prikkels moeten investeringen in schone technologie en energiebesparing stimuleren en tegelijkertijd duidelijkheid bieden over de kosten van vervuilende activiteiten, zo stellen deze leden.

Het Pakket Belastingplan 2027 laat op dit punt een gemengd beeld zien, constateren de leden van de D66-fractie. Enerzijds worden groene investeringen gestimuleerd, bijvoorbeeld door de verhoging van het aftrekpercentage van de energie-investeringsaftrek. Ook krijgen woningcorporaties door de aanpassing van de earningsstrippingmaatregel meer ruimte om te investeren in onder meer de verduurzaming van hun woningvoorraad. Anderzijds worden verschillende maatregelen die vervuilende activiteiten beprijzen uitgesteld, afgezwakt of aangepast.

De aan het woord zijnde leden vernemen graag hoe de regering deze verschillende keuzes met elkaar in overeenstemming brengt. Welke bijdrage levert het Pakket Belastingplan 2027 naar verwachting aan de Nederlandse klimaat- en energiedoelstellingen? De leden van de D66-fractie vragen of de regering daarbij zowel kan ingaan op de investeringsprikkels als op de effecten van het aanpassen of uitstellen van bestaande heffingen. Hoe beoordeelt de regering of de fiscale prikkels gezamenlijk voldoende zijn om bedrijven en huishoudens tot verduurzaming aan te zetten?

---

[54] *Kamerstukken II* 2025/2026, 36.848, nr. 31.
[55] *Handelingen I* 2026/2027, 37.020, nr. 3, item 6.
[56] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.020, nr. 5, p. 30.
[57] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.020, nr. 5, p. 30.
[58] *Kamerstukken II* 2026/2027, 36.748/37.022, R.
[59] 'Macro Economische Verkenning (MEV) 2027- verantwoording,' *CPB*, 15 september 2026, geraadpleegd via: CPB Website.

De leden van de fractie van D66 hebben in het bijzonder vragen over de wijzigingen in de CO_2-heffing voor afvalverbrandingsinstallaties en de aanpassingen van de CO_2-heffing in de glastuinbouw. Welke alternatieven zijn door de regering onderzocht voordat is gekozen voor het uitstellen of aanpassen van deze heffingen, vragen deze leden. Welke gevolgen hebben de wijzigingen voor de verwachte CO_2-reductie en de investeringsbeslissingen van bedrijven? Hoe voorkomt de regering dat het uitstellen van heffingen leidt tot uitstel van noodzakelijke verduurzamingsinvesteringen?

Ook de vliegbelasting verdient aandacht volgens de aan het woord zijnde leden. De regering heeft voorgesteld het hoge tarief voor langeafstandsvluchten te verlagen. Tegelijkertijd is tijdens de parlementaire behandeling van het Belastingplan 2027 in de Tweede Kamer het amendement-Teunissen het per 2030 met €100 verder verhogen van de vliegbelasting voor privéjets aangenomen.[60] De leden van de D66-fractie vernemen graag hoe deze wijzigingen zich verhouden tot elkaar. Welke effecten verwacht de regering van de verschillende afstandstarieven en van de verdeling van de lasten tussen reguliere passagiers en gebruikers van privéjets?

Tot slot vragen de leden van de fractie van D66 aandacht voor de belasting op leidingwater en de overige fiscale maatregelen die het gebruik van grondstoffen en energie raken. Welke gedrags- en verduurzamingseffecten verwacht de regering hiervan? Graag vernemen deze leden hoe wordt voorkomen dat dergelijke maatregelen vooral neerslaan bij huishoudens en bedrijven die weinig mogelijkheden hebben om hun verbruik te verminderen?

<u>De verlenging van de accijnskorting op benzine en diesel</u>

Een concreet voorbeeld van de spanning tussen betaalbaarheid en verduurzaming is volgens de leden van de D66-fractie de verlenging van de accijnskorting op benzine en diesel. Deze leden begrijpen dat de regering rekening wil houden met de betaalbaarheid van mobiliteit, maar constateren dat een generieke accijnskorting niet specifiek terechtkomt bij huishoudens met de laagste inkomens. Een aanzienlijk deel van de korting komt ook terecht bij mensen die deze ondersteuning niet noodzakelijk nodig hebben. Daarmee is de maatregel volgens de aan het woord zijnde leden kostbaar en beperkt gericht.

De leden van de fractie van D66 vernemen graag hoe de regering de doelmatigheid van deze maatregel vanuit koopkrachtperspectief beoordeelt. Welke mogelijkheden zijn onderzocht om huishoudens die voor werk of dagelijkse voorzieningen afhankelijk zijn van een auto gerichter te ondersteunen? Hoe kan de regeling zo worden vormgegeven, vragen deze leden, dat vooral de huishoudens die de hoge brandstofprijzen moeilijk kunnen opvangen worden geholpen.

<u>Afsluitend</u>

De leden van de D66-fractie zien in het Pakket Belastingplan 2027 verschillende stappen die kunnen bijdragen aan een beter werkend belastingstelsel. Tegelijkertijd constateren deze leden dat de maatregelen niet altijd dezelfde richting op wijzen. Er wordt geïnvesteerd in innovatie en verduurzaming, maar op andere onderdelen worden prikkels voor vervuiling afgezwakt of uitgesteld. Er wordt ingezet op vereenvoudiging, maar tegelijkertijd ontstaan nieuwe uitzonderingen en overgangsregelingen. En hoewel het Pakket Belastingplan 2026 de koopkracht moet ondersteunen, laten de ramingen zien dat de armoede niet wezenlijk afneemt.

Deze leden vragen de regering daarom om niet alleen de afzonderlijke maatregelen toe te lichten, maar ook de samenhang en de langetermijneffecten van het totale pakket. In hoeverre brengt dit belastingpakket Nederland daadwerkelijk dichter bij een eenvoudiger, eerlijker en duurzamer belastingstelsel? Graag ontvangen de leden van de D66-fractie een reflectie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de fractie van het **CDA** begrijpen dat met het Belastingplan 2027 de gerichte vrijstelling voor personeelskorting op branche-eigen producten wordt afgeschaft. Voor werknemers in retail en e-commerce is personeelskorting een concrete en gewaardeerde arbeidsvoorwaarde, vooral voor werknemers met parttimebanen in het lagere loonsegment. De regering stelt voor dat werkgevers het gemis van dit voordeel onder kunnen brengen in de vrije ruimte van de werkkostenregeling (WKR).[61] Deze leden vragen of daarmee niet het risico bestaat dat andere personeelsvoorzieningen worden afgeschaft.

[60] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 47.
[61] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 2, p. 41.

De regering geeft aan dat een vereenvoudiging van de vrije ruimte het komend jaar verder zal worden uitgewerkt.[62] De leden van de CDA-fractie vragen of een verhoging van die vrije ruimte onderdeel is van die uitwerking? En zo ja, was het dan niet logisch geweest om deze maatregel pas in 2028 door te voeren?

Voorgesteld wordt om in de inkomstenbelasting de aftrek voor specifieke zorgkosten met ingang van 1 januari 2028 af te schaffen. De leden van de CDA-fractie begrijpen uit de evaluatie dat de vormgeving en het doelmatig gebruik aftrek specifieke zorgkosten te wensen overlaat.[63] In het coalitieakkoord is €350 miljoen vrijgemaakt via de enveloppe 'tegemoetkoming zorgkosten chronisch zieken'.[64] De regering zegt in de beantwoording aan de Tweede Kamer hierover dat de precieze inzet van deze enveloppe nog wordt uitgewerkt en dat de enveloppe zal worden betrokken bij een gedragen pakket aan zorgmaatregelen, waarbij goed wordt gekeken naar inhoudelijke samenhang en de inzichten uit de stapelingsanalyse die is uitgevoerd naar aanleiding van de motie-Stoffer,[65] waar de afschaffing van de aftrek specifieke zorgkosten onderdeel van is.[66] De aan het woord zijnde leden vragen of de regering kan toezeggen dat belangengroeperingen bij de aanpassing van de regeling en de uitwerking van de enveloppe chronisch zieken worden betrokken. Waarom kiest de regering er niet voor om eerst dit te regelen, alvorens de regeling van aftrek van specifieke zorgkosten af te schaffen?

De leden van de CDA-fractie vinden het van groot belang dat met het Belastingplan 2027 de ATAD-uitzondering voor woningcorporaties, oftewel het afschaffen van de fiscale renteaftrekbeperking voor (DAEB-investeringen van) corporaties, mogelijk wordt gemaakt. Deze maatregel levert corporaties zekerheid op waardoor investeringsbesluiten kunnen worden genomen, waarmee de komende jaren duizenden extra woningen kunnen worden gebouwd en de verduurzaming kan worden versneld. Uit een brief van Aedes (de vereniging van woningcorporaties) maken de leden van de CDA-fractie op dat woningbouwcorporaties nóg voortvarender te werk zouden kunnen gaan als er werk gemaakt wordt van de invoering van een herbestedingsreserve voor woningbouwcorporaties in de vennootschapsbelasting en als de problematiek van de voortgewentelde rente wordt opgelost.[67] Kan de regering aangeven wat voor beide problemen de actuele stand van zaken is? Is er voldoende uitvoeringscapaciteit beschikbaar om deze beide problemen tot een oplossing te brengen, vragen deze leden. Kan de regering iets zeggen over het tijdpad dat zij daarbij voor ogen heeft?

Vanaf volgend jaar wil de regering de alcoholaccijns gaan indexeren. De leden van de CDA-fractie maken zich zorgen over de effecten daarvan op de ondernemers in de grensregio's. De Tweede Kamer heeft via de motie-Vermeer uitgesproken dat grenseffecten gemonitord moeten worden.[68] De regering heeft laten weten dit vanaf 2029 te kunnen gaan doen.[69] Waarom kan die monitoring niet al in 2027 kan starten, vragen de aan het woord zijnde leden.

De leden van de CDA-fractie stellen dat monitoren natuurlijk niet alleen gebeurt om het monitoren. Is de regering bereid iets te doen aan het weglekken van omzet (en daarmee ook van belastingopbrengsten) naar onze buurlanden? En zo ja, wat zijn dan de mogelijkheden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

Koopkracht bij aanvaarding en bij verwerping

De leden van de **SP**-fractie lezen in de presentatie bij de technische briefing van 24 november 2026 dat met dit wetsvoorstel, inclusief de aangenomen amendementen, in 2027 het tarief in de eerste schijf 0,18%-punt en het tarief in de tweede schijf 0,43%-punt hoger is dan zonder dit wetsvoorstel.[70] Ook lezen deze leden dat de schijfgrenzen €305 respectievelijk €820 lager liggen, en dat de maximale arbeidskorting €42 en de ouderenkorting €21 lager uitvalt.[71] Klopt het, vragen de aan het woord zijnde

[62] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 21, p. 285.
[63] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 2, p. 140.
[64] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 2, p. 35.
[65] *Kamerstukken II* 2025/2026, 36.848, nr. 79.
[66] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 21, p. 108.
[67] 'AFB - voldoende investeringsruimte voor de volkshuisvestelijke opgave,' *Aedes*, 27 september 2026, geraadpleegd via: brief-aedes-tbv-algemene-financiele-beschouwingen.
[68] *Kamerstukken II* 2025/2026, 36.915, nr. 26.
[69] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 25, p. Hierin staat aangegeven dat de regering het onderzoek per ommegaande start, de datum van 2029 is bij de griffie niet bekend.
[70] Dia 26-27 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[71] Dia 27 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.

leden, dat werkenden daardoor bij aanvaarding van dit wetsvoorstel in 2027 vrijwel zonder uitzondering meer inkomstenbelasting betalen dan bij verwerping? De leden van de fractie van de SP constateren dat de algemene heffingskorting in dit overzicht ontbreekt.[72] Kan de regering ook de algemene heffingskorting met en zonder het aannemen van onderhavig wetsvoorstel weergeven?

De leden van de SP-fractie vragen de regering deze verschillen te vertalen naar netto besteedbaar inkomen in 2027, in euro's per jaar en in procenten, bij aanvaarding en bij verwerping van onderhavig wetsvoorstel. Deze leden vragen dit voor in elk geval de volgende voorbeeldhuishoudens zonder belastbaar inkomen uit sparen en beleggen in box 3:

- Een alleenstaande werkende op minimumloonniveau, op modaal niveau en op twee keer modaal;
- Een tweeverdienerspaar met kinderen met een modaal en een half modaal inkomen;
- Een alleenverdiener met kinderen op modaal niveau;
- Een alleenstaande met een bijstandsuitkering;
- En, een alleenstaande AOW-gerechtigde met en zonder een klein aanvullend pensioen.

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering daarbij afzonderlijk kan aangeven welk deel van het verschil voortkomt uit de inkomstenbelasting en de heffingskortingen, en welk deel uit de accijnskorting op benzine en diesel.

In de nota naar aanleiding van het verslag aan de Tweede Kamer heeft de regering op verzoek van de PRO-fractie de inkomenseffecten weergegeven van het terugdraaien van de inkomensmaatregelen in onderhavig wetsvoorstel: een mediaan inkomenseffect van +0,7%, voor werkenden +0,6%, exclusief effecten via de inflatie.[73] Het niet doorgaan van de accijnskorting zou volgens die nota grofweg een negatief inkomenseffect van circa 0,2%-punt hebben.[74] De leden van de SP-fractie vragen of de regering deze tabel kan actualiseren voor het wetsvoorstel zoals het nu voorligt bij de Eerste Kamer; dus na de nota's van wijziging, het amendement-Grinwis en Van Brenk[75] en het amendement-Klaver en Dassen?[76]

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering vervolgens eenduidig kan aangeven of werkenden met een inkomen tot en met modaal er in 2027 met dit wetsvoorstel per saldo op vooruit of op achteruit gaan ten opzichte van de situatie waarin het wordt verworpen.

Voorts vragen de leden van de SP-fractie wat het effect is van dit wetsvoorstel, zoals het nu voorligt bij de Eerste Kamer, op het aandeel personen en kinderen in armoede in 2027, vergeleken met de situatie waarin het wordt verworpen.

<u>Lasten op arbeid</u>

Tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen in de Eerste Kamer op 17 november 2026 stelde de minister van Financiën dat het beeld van een lastenverzwaring op arbeid van ongeveer €8 miljard niet klopt, onder meer omdat het deels gaat om doorwerking van eerder beleid en omdat de lagere zorgpremies daarin buiten beschouwing blijven.[77] Volgens de presentatie bij de technische briefing leidt onderhavig wetsvoorstel, inclusief nota's van wijziging en amendementen, tot een lastenverzwaring van €1.155 miljoen in 2027, oplopend tot €5.820 miljoen structureel.[78] De leden van de SP-fractie vernemen graag welk deel daarvan terechtkomt bij het belasten van arbeid.

Deze leden vragen de regering daarnaast de verdeling van de beleidsmatige lastenontwikkeling over arbeid, kapitaal en consumptie[79] te actualiseren voor het Pakket Belastingplan 2027 zoals het nu voorligt, voor 2027 en structureel. De leden van de fractie van de SP vragen daarbij afzonderlijk weer te geven:

- Het beleid van deze regering en het basispad;
- De verhoging van de tarieven in de eerste en tweede schijf die volgens de regering de lagere zorgpremies compenseert, en de lagere zorgpremies zelf; en
- De verhoging van de Aof-premie.

[72] Dia 26 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[73] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 21, pagina 30.
[74] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 21, paragraaf 3.
[75] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 42.
[76] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[77] *Handelingen I* 2026/2027, 37.020, nr. 9, item 8 (ongecorrigeerd verslag).
[78] Dia 13 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[79] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.020, nr. 1, p. 59 – 60.

De regering heeft aangegeven deze figuren pas te actualiseren bij de volgende budgettaire nota, nadat beide Kamers hebben besloten.[80] Deze leden vragen deze informatie juist vóór de plenaire behandeling, omdat deze nodig is om het wetsvoorstel te kunnen beoordelen.

Door het amendement-Hoogeveen c.s.[81] en het amendement-Klaver en Dassen[82] is de beperkte toepassing van de tabelcorrectiefactor voor 2028 (de vrijheidsbijdrage van burgers van €1,9 miljard) uit onderhavig wetsvoorstel geschrapt. De aan het woord zijnde leden lezen in de presentatie bij de technische briefing dat dit niet direct tot een budgettaire derving leidt als de beperkte toepassing in 2028 wordt herbevestigd in de Voorjaarsnota 2027.[83] Is de regering voornemens dat te doen, vragen de leden van de SP-fractie. Is deze €1,9 miljard inbegrepen in de structurele lastenverzwaring van €5.820 miljoen? Overweegt de regering voor 2028 ook andere grondslagen dan een beperkte inflatiecorrectie in box 1, zoals bijvoorbeeld vermogen?

Wat zou een invulling via de tabelcorrectiefactor in 2028 betekenen voor de voorbeeldhuishoudens zoals uiteengezet door de leden van de SP-fractie bij de vragen onder het kopje ‘Koopkracht bij aanvaarding en bij verwerping’?

De aangenomen amendementen: verdeling en dekking

Het amendement-Grinwis en Van Brenk is volgens de leden van de fractie van de SP budgettair vrijwel neutraal: de verlaging van de tarieven in de eerste en tweede schijf (€713 miljoen) en het behoud van de ouderenkorting (€195 miljoen) worden gedekt door een kleinere verhoging van de arbeidskorting (€912 miljoen).[84] Kan de regering de inkomenseffecten van dit amendement weergeven voor werkenden, uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden, en voor werkenden per inkomenskwintiel? Klopt het, zo vragen deze leden, dat werkenden met een laag of middeninkomen door dit amendement meer verliezen aan arbeidskorting dan dat zij winnen aan tariefverlaging, terwijl werkenden met een hoog inkomen er per saldo op vooruitgaan?

De leden van de SP-fractie lezen in de presentatie bij de technische briefing dat het terugdraaien van de bevriezing van het aanvangspunt van het toptarief in 2027 €750 miljoen kost, terwijl de verhoging van de arbeidskorting is teruggebracht tot €17.[85] Deze leden vragen of de regering de inkomenseffecten van beide maatregelen per inkomenskwintiel kan weergeven.

De toelichting bij het amendement-Klaver en Dassen gaat uit van een structurele dekking die mede bestaat uit een taakstelling van €404 miljoen in het brede vermogensdomein, in te gaan per 2028.[86] In de budgettaire tabel bij de brief van de staatssecretaris van 18 november 2026 is deze taakstelling niet opgenomen; het saldo van de aangenomen amendementen bij dit wetsvoorstel komt daar uit op −€816 miljoen in 2027 en −€422 miljoen structureel.[87] De leden van de SP-fractie constateren dat in de presentatie bij de technische briefing de taakstelling wel in de tabel staat.[88] De aan het woord zijnde leden vernemen graag welke weergave juist is.

In dezelfde brief stelt de regering dat de financiële dekking in het amendement onvoldoende is voor de verlaging van het tarief in de eerste schijf met 0,25%-punt.[89] Hoe wordt het tekort in 2027 gedekt, vragen de leden van de fractie van de SP. Hoe en wanneer gaat de regering de taakstelling invullen? Doet zij dat binnen het vermogensdomein, zoals de indieners beogen? Is de regering bereid daarbij een exitheffing voor zeer vermogende personen uit te werken, zoals het amendement vraagt? Deze leden vragen of de regering kan uitsluiten dat een eventueel dekkingstekort alsnog wordt opgevangen met hogere lasten op arbeid?

Belasting op vermogen

---

[80] *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.020, p, p. 37.
[81] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 73.
[82] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[83] Dia 26 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[84] *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.022, B, tabel 1.
[85] Dia 9 en 11 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[86] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[87] *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.022, B, tabel 1.
[88] Dia 11 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[89] *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.022, B, p. 4.

Volgens de indieners van het amendement-Klaver en Dassen geldt het nieuwe box 3-toptarief van 38,5% in de praktijk vrijwel alleen voor mensen met meer dan €1 miljoen aan vrij vermogen, terwijl het verlaagde tarief van 35,5% voor de meeste spaarders en beleggers een verlaging betekent.[90] De leden van de SP-fractie vragen of de regering kan aangeven:

- Hoeveel belastingplichtigen naar verwachting met het toptarief te maken krijgen;
- Wat de nieuwe tarieven per 2029 betekenen voor belastingplichtigen met een box 3-vermogen van €100.000, €500.000, €1 miljoen, €1,5 miljoen, €5 miljoen en €10 miljoen, bij een rendement van 6%;
- Vanaf welk vermogen men per saldo meer gaat betalen dan bij een vlak tarief van 36%; en
- Welk deel van de structurele opbrengst van circa €218 miljoen wordt opgebracht door de 1% en de 0,1% belastingplichtigen met het hoogste box 3-vermogen?

Klopt het, vragen de leden van de SP-fractie, dat iemand met €1 miljoen aan beleggingen bij een rendement van 6% circa €300 per jaar minder gaat betalen, en iemand met €1,5 miljoen circa €450 per jaar meer? Geldt de grens van €60.000 per belastingplichtige, vragen deze leden, en kunnen fiscale partners het rendement zo verdelen dat zij samen tot €120.000 onder het toptarief blijven?

De leden van de SP-fractie vragen de regering inzichtelijk te maken wat huishoudens met een vermogen van meer dan €1 miljoen, €10 miljoen en €100 miljoen per saldo meer of minder gaan betalen als gevolg van onderhavig wetsvoorstel, inclusief de amendementen, en van de Novelle uitbreiding vermogenswinstbelasting box 3. Deze leden vragen dit per jaar voor 2027 tot en met 2031, uitgesplitst naar box 2, box 3 en de schenk- en erfbelasting. Kan de regering daarbij aangeven welk deel van het vermogen van de 1% en de 0,1% huishoudens met het hoogste vermogen in box 2 respectievelijk box 3 valt? Klopt het dat de tijdelijke verlaging van de tarieven in box 2, die €575 miljoen per jaar kost, in de jaren 2027 tot en met 2030 groter is dan de opbrengst van de vermogensmaatregelen in onderhavig wetsvoorstel, de nog niet ingevulde taakstelling van €404 miljoen buiten beschouwing gelaten?[91]

De minister van Financiën stelde tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen in de Eerste Kamer dat de belasting op vermogen in Nederland dicht bij het Europese gemiddelde ligt en dat vermogen ook bij gewone huishoudens neerslaat.[92] Kan de regering, zo vragen de leden van de SP-fractie, de eerste uitspraak onderbouwen met internationaal vergelijkbare cijfers over de opbrengst van belastingen op vermogen en op inkomen uit vermogen, als percentage van het bbp en van de totale belasting- en premieopbrengst, en dezelfde vergelijking maken voor de belasting op arbeid? Kan de regering ook aangeven welk deel van de huishoudens een vermogen heeft boven het heffingsvrij vermogen in box 3 en welk deel van het totale box 3-vermogen in handen is van de 1% en de 10% huishoudens met het hoogste vermogen?

Aof-premie

De leden van de fractie van de SP constateren dat de regering erkent dat het CPB ervan uitgaat dat op de lange termijn ongeveer driekwart van een premieverhoging via een lagere loonstijging bij werknemers terechtkomt.[93] Wat betekent de structurele verhoging van de Aof-premie met €1,7 miljard bij die aanname voor de loonontwikkeling van een werknemer met een modaal inkomen, in euro's per jaar? De aan het woord zijnde leden vragen of dit effect verwerkt is in de koopkrachtramingen, en zo ja, voor welke jaren. Wanneer ontvangt de Kamer de door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toegezegde brief over de verhouding tussen begroting, premies en fondsen, waarin ook de juridische en maatschappelijke wenselijkheid van deze inzet van de Aof-premie aan de orde komt?[94]

Aftrek specifieke zorgkosten

De leden van de SP-fractie lezen dat het behoud van de aftrek specifieke zorgkosten in aangepaste vorm per 2028 €350 miljoen kost ten opzichte van de oorspronkelijk voorgestelde afschaffing (€312 miljoen aan de inkomstenkant en €38 miljoen aan de uitgavenkant), en dat dit wordt gedekt door de inzet van de envelop 'Tegemoetkoming zorgkosten chronisch zieken'.[95] Betekent dit dat er vanaf 2028 uit deze envelop

[90] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[91] Dia 10 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.; *Kamerstukken* I 2026/2027, 37.022, B, tabel 1.
[92] *Handelingen I* 2026/2027, 37.020, nr. 9, item 8 (ongecorrigeerd verslag).
[93] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 21, paragraaf 3.
[94] *Kamerstukken II* 2025/2026, 32.761, nr. 67, p. 1.
[95] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 29, p. 6 – 7; Dia 9 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.

geen middelen resteren voor aanvullende ondersteuning van chronisch zieken en mensen met een beperking? Klopt het dat de gebruikers van de aftrek ten opzichte van de huidige regeling per saldo nog circa €280 miljoen per jaar minder ontvangen, uitgaande van een opbrengst van volledige afschaffing van circa €630 miljoen, inclusief de tegemoetkoming specifieke zorgkosten en de toeslagen?[96]

De aan het woord zijnde leden vernemen graag hoeveel belastingplichtigen verliezen door het schrappen van kostensoorten en door de hogere drempels hun aftrek geheel of gedeeltelijk verliezen. Wat is het gemiddelde verlies per inkomensgroep? Kan de regering, zoals zij voor volledige afschaffing heeft gedaan, voor de aangepaste regeling de effecten voor de voorbeeldhuishoudens geven, inclusief de doorwerking in de zorgtoeslag, de huurtoeslag en het kindgebonden budget?[97] De leden van de SP-fractie vragen daarbij in het bijzonder aandacht voor arbeidsongeschikten met een IVA- of WGA-uitkering, alleenstaande ouders en AOW-gerechtigden met een laag inkomen.

Gevolgen van verwerping

De leden van de fractie van de SP constateren dat in de brief van 18 november 2026 over de uitvoeringsgevolgen van verwerping van onderhavig wetsvoorstel, de regering meldt dat zij de budgettaire gevolgen van verwerping op dit moment inventariseert.[98] Kan de regering deze inventarisatie vóór de plenaire behandeling aan de Eerste Kamer sturen, uitgesplitst naar maatregel en naar lastenverzwaringen en lastenverlichtingen voor burgers en bedrijven?

In dezelfde brief staat dat bij verwerping bij een deel van de belastingplichtigen te veel loonbelasting wordt ingehouden en dat zij zelf het initiatief tot aangifte moeten nemen; doen zij dat niet (tijdig), dan betalen zij te veel belasting. Klopt het dat, vragen de aan het woord zijnde leden, gelet op de hogere tarieven, lagere schijfgrenzen en lagere heffingskortingen in onderhavig wetsvoorstel, bij verwerping bij vrijwel alle werkenden in 2027 meer loonbelasting wordt ingehouden dan zij volgens de dan geldende wet verschuldigd zijn?

Tijdens de technische briefing in de Eerste Kamer op 24 november 2026 werd gesteld dat de Belastingdienst de wet uitvoert en mensen het te veel ingehouden bedrag terugkrijgen.[99] De leden van de SP-fractie vragen de regering te verduidelijken hoe dit in de praktijk verloopt. Om hoeveel belastingplichtigen gaat het naar verwachting? Krijgen werknemers die normaal geen aangifte doen het te veel ingehouden bedrag terug zonder zelf aangifte te doen, bijvoorbeeld via een uitnodiging tot aangifte of een ambtshalve teruggaaf? Wordt het te veel ingehouden bedrag over de eerste maanden van 2027 verrekend wanneer per 1 april 2027 nieuwe loonbelastingtabellen gaan gelden? En wanneer ontvangen belastingplichtigen het te veel betaalde uiterlijk terug? De aan het woord zijnde leden ontvangen graag een uiteenzetting.

Volgens de presentatie bij de technische briefing kost de verlenging van de accijnskorting op benzine en diesel €1.374 miljoen in 2027 (€899 miljoen plus €475 miljoen bij nota van wijziging) en €749 miljoen in 2028.[100] Wat betekent dit per liter, vragen de leden van de SP-fractie.

In het overzicht van de gevolgen van verwerping per belastingmiddel komt de accijnskorting niet voor.[101] Wat gebeurt er bij verwerping van dit wetsvoorstel met de accijnstarieven op benzine en diesel per 1 januari 2027?

Is het mogelijk, zo vragen de leden van de fractie van de SP, om bij verwerping de verlenging van de accijnskorting en andere maatregelen ter ondersteuning van de koopkracht via een afzonderlijk wetsvoorstel alsnog per 1 januari 2027 of met terugwerkende kracht te regelen. Welke uitvoeringsgevolgen zou dat hebben?

Tarieven NS in 2027

De leden van de SP-fractie hebben begrepen dat het schrappen van de voorgenomen prijsverhoging van NS-treinkaartjes in 2027 deel uitmaakte van de afspraken waarmee dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer een meerderheid kreeg. Dat schrappen is niet in dit wetsvoorstel geregeld, maar gevraagd via de op 19

[96] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 21, paragraaf 8.
[97] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 21, paragraaf 8.
[98] *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.022, C, p. 2.
[99] Presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[100] Dia 8-9 van de presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[101] 'Bijlage - overzicht gevolgen wegstemmen per middel,' bijlage bij: *Kamerstukken I* 2026/2027, 37.022, C.

november 2026 aangenomen motie-Kostić c.s., die de regering had ontraden.[102] Deze leden vernemen graag of de regering deze motie uit gaat voeren.

Tevens vernemen de leden van de fractie van de SP wat het volledig terugdraaien van de gemiddelde tariefstijging van 4,7% in 2027 kost, en uit welke middelen dit precies wordt gedekt. Wat betekent een eenmalige bijdrage voor 2027 voor de tariefontwikkeling in 2028? Is de uitvoering van de motie afhankelijk van de aanvaarding van onderhavig wetsvoorstel door deze Kamer?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

Alcoholaccijns

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** constateren dat de Afdeling advisering van de Raad van State aangeeft dat het onduidelijk is wat het hoofddoel van de indexering van de alcoholaccijns is: 'De toelichting besteedt de meeste aandacht aan het bevorderen van de volksgezondheid, maar benoemt ook dat de budgettaire opbrengst nodig is ter dekking van het maatregelenpakket energieschok. Het is daardoor niet duidelijk wat het hoofddoel van de voorgestelde maatregel is.'[103] Deze leden vragen daarom welk hoofddoel de regering hier voor ogen heeft.

Eveneens, constateren de aan het woord zijnde leden, benoemt de Afdeling dat deze doelen conflicterend kunnen zijn, omdat het doel 'bevorderen van de volksgezondheid' immers gepaard gaat met een gewenst gedragseffect dat juist voor een afname van de budgettaire opbrengst zorgt.[104] Hoe vindt de regering hierin de juiste balans?

De verhoging van de tabaksaccijns heeft tot een belastingderving geleid, omdat veel consumenten voortaan tabak in het buitenland zijn gaan aanschaffen.[105] De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe de regering dit gedragseffect wil voorkomen of inperken?

De Afdeling advisering stelt: 'Dit roept de vraag op of, gelet op de te verwachten gedragseffecten en weglekeffecten naar het buitenland en de illegale markt voor alcohol, (zie noot 54) verwacht mag worden dat de voorgestelde indexatie van de alcoholaccijns daadwerkelijk leidt tot een budgettaire opbrengst van structureel €129 miljoen per jaar.'[106] De aan het woord zijnde leden vernemen graag waarop de regering de structurele €129 miljoen per jaar heeft gebaseerd en verwacht zij nog steeds dat deze maatregel deze opbrengst als gevolg heeft?

Personeelskorting

De leden van de fractie van de ChristenUnie constateren dat vanaf 1 januari 2027 de gerichte vrijstelling van de personeelskorting op branche-eigen producten komt te vervallen. Verscheidene organisaties, waaronder het Koninklijke Inretail en Thuiswinkel, wijzen deze leden erop dat de vrijstelling van de personeelskorting een zeer gewaardeerde arbeidsvoorwaarde is voor veel retailmedewerkers, die veelal lage inkomens hebben en veel waarde hechten aan de personeelskorting.[107] Kan de regering motiveren waarom zij het nodig acht om deze voorziening af te schaffen in een tijd waarin de bestaanszekerheid van mensen met lage inkomens onder druk staat?

Uitzondering earningsstrippingmaatregel woningcorporaties

Woningcorporaties worden door onderhavig wetsvoorstel deels uitgezonderd van de generieke renteaftrekbeperking, de zogenoemde earningsstrippingmaatregel. Klopt het, vragen de leden van de ChristenUnie-fractie, dat voor voortgewentelde rente de huidige systematiek blijft bestaan en dat woningcorporaties wat betreft de voortgewentelde rente daarmee niet profiteren van deze maatregel? Als dat het geval is, kan de regering dan inzichtelijk maken waarom zij ervoor heeft gekozen om de voortgewentelde rente niet onder de voorgestelde uitzondering te laten vallen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van JA21

---

[102] *Kamerstukken II* 2026/2027, 23.645, nr. 913.
[103] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 4, p. 16 – 17.
[104] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 4, p. 16 – 17.
[105] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 4, p. 16.
[106] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 4, p. 16.
[107] Petitie aangeboden aan de Tweede Kamer op 10 november 2026.

Ten eerste willen de leden van de fractie van **JA21** graag weten hoe de regering kan vergoeilijken dat het ‘werken moet lonen’ predikt, terwijl het initiële Belastingplan 2027 een verhoging van de inkomsten op arbeid voorzag van €4 miljard in 2027, oplopend tot €7 miljard euro in 2031?[108]

Voorts vernemen deze leden graag welke impactanalyse de regering heeft uitgevoerd naar de economische gevolgen van het afschaffen van de zelfstandigenaftrek. Kan de regering deze analyse met de Kamer delen?

In het Belastingplan 2027 is voor het jaar 2027 en verder een verhoging van het tarief op leidingwater ingeboekt á €111 miljoen structureel. In hoeverre vindt de regering een dergelijke maatregel verdedigbaar voor een dergelijke nutsvoorziening? Is de regering het met de leden van de fractie van JA21 eens dat belasting op een dergelijke nutsvoorziening, zeker voor het hogere tarief, uit den boze is? Welke (financiële) impact op huishoudens is hierdoor voorzien?

Welke mogelijkheden ziet de regering om de marginale belastingdruk te beperken, vragen de aan het woord zijnde leden.

Is de regering het met de leden van de JA21-fractie eens dat de productiviteit van de Nederlandse beroepsbevolking afvlakt en dat dit een gevolg is van de toenemende en progressieve belastingdruk op arbeid? Zo ja, welke maatregelen stelt de regering voor om, vanuit fiscaal perspectief, de productiviteit van arbeid te verhogen?

Moeten de leden van de fractie van JA21 de bevriezing van de aftoppingsgrens pensioenopbouw duiden als nivelleringsmaatregel? En in hoeverre past dit bij het credo van de regering dat ‘werken moet lonen’?

De aan het woord zijnde leden vragen zich af of de aangenomen amendementen bij het Belastingplan 2027 in de uitwerking en uitvoering daarvan, onderlinge tegenstrijdigheden of onduidelijkheden kunnen opleveren. Deze leden wijzen hierbij specifiek op het amendement-Klaver en Dassen[109] en het amendement-Grinwis en Van Brenk.[110]

Voorts vragen deze leden of de regering uiteen kan zetten hoe deze voornoemde amendementen zich tot elkaar verhouden. Welk amendement wordt bij een eventuele overlap als leidend beschouwd als het gaat om het verlagen van de eerste en de tweede schijf in de inkomstenbelasting?

Is de regering het met de leden van de fractie van JA21 eens dat verhoging van het tarief naar 38,5% op inkomen uit sparen en beleggen bij een rendement per jaar boven €60.000 niets anders is dan een nivellerende maatregel die sparen en beleggen eerder ontmoedigt dan aanspoort? Is de regering het met deze leden eens dat het niet-corrigeren voor inflatie van de inkomsten uit sparen en beleggen, de facto het interen op vermogen betekent?

Is de regering het met de leden van de fractie van JA21 eens dat inkomen uit vermogen dezelfde indexatie verdient als inkomen uit arbeid? Zo nee, kan de regering uiteenzetten wat de beweegredenen zijn om hier een andere afweging in te maken?

De leden van de JA21-fractie vragen of de regering uiteen kan zetten welke concrete stappen zij wil zetten om tot een fundamentele hervorming van het toeslagenstelsel te komen, indachtig de motie-Baumgarten.[111]

Op welke wijze wordt de motie-Baumgarten verwerkt in de aangekondigde hervormingsagenda?[112] Kan de regering aangeven op welke termijn de Kamer deze hervormingsagenda daadwerkelijk tegemoet kan zien?

Voorts vragen de aan het woord zijnde leden welke mogelijkheden de regering ziet om de ongedekte €400 miljoen structureel in te vullen, uit het ontraden, maar aangenomen amendement-Klaver en Dassen? Is het niet-invullen van deze €400 miljoen structureel voor de regering ook een optie die op tafel ligt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van Volt

---

[108] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.020, nr. 2.
[109] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[110] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 78.
[111] *Kamerstukken I* 2024/2025, 36.600, R.
[112] *Kamerstukken I* 2025/2026, 32.140, AQ, p. 2.

De leden van de fractie van **Volt** constateren dat één van de onderdelen van het Belastingplan 2027 de bijstelling van de tarieven voor de gedifferentieerde vliegbelasting betreft. Over nut en noodzaak van deze effectieve verlaging voor de hoogste categorie zijn ook door de Tweede Kamer vragen gesteld die de Volt-fractie niet wil herhalen.[113] Wel willen de aan het woord zijnde leden terugkomen op de brief van de staatsecretaris van 9 juli 2026 waarin hij antwoord geeft op een aantal door deze leden gestelde vragen.[114] Dit betreft met name de door de regering ingenomen positie ten aanzien van de Franse ultraperifere gebieden (UPG). Voor zover de UPGs die buiten de straal van 5.500 kilometer van Amsterdam liggen, heeft Nederland unilateraal besloten ze anders te behandelen dan andere delen van het Franse EU-territorium.[115] Volgens de regering hebben Frankrijk, Spanje en Portugal geen bezwaar gemaakt tegen de gekozen systematiek.[116] In de ogen van de Volt-fractie heeft de regering echter ook zelf de verplichting om alle delen van de Europese Unie gelijk te behandelen. Vandaar de volgende vragen:

Kan de regering aangeven op welke wetenschappelijke of economische criteria de straal van 5.500 kilometer is gekozen?

Welke Nederlandse juridische basis geeft de Nederlandse regering het recht materiële beperkingen op te leggen aan het vrije verkeer van personen, goederen en diensten binnen de EU die het gevolg zullen zijn van deze gedifferentieerde vliegbelasting?

Hoe verhoudt deze maatregel zich ten opzichte van de Franse UPG’s tot (terechte) uitzondering voor de andere delen van Nederland en het Koninkrijk der Nederlanden waar het EU-gelijkheidsbeginsel niet voor geldt?

Artikel 349 VWEU heeft juist als doelstelling uitzonderingen voor de UPG’s toe te staan die hen ten goede komen.[117] Zijn de maatregelen van de Nederlandse regering daarmee niet strijdig, zo vragen de leden van de fractie van Volt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SGP

De leden van de fractie van de **SGP** constateren dat in het regeerakkoord de regering de ambitie heeft opgenomen om jaarlijks minimaal 500 regels te schrappen en de regels voor burgers en bedrijven te vereenvoudigen.[118] Hier is specifiek aandacht aan besteed in onderhavig Belastingplan 2027.

De aan het woord zijnde leden vernemen graag hoe de ambitie van de regering om minimaal 500 regels te schrappen terugkomt in onderhavig Belastingplan 2027. Immers, ondanks de mitigerende maatregelen constateren deze leden dat er wel sprake is van een toename van de regeldruk. De toename enerzijds en het nemen van mitigerende maatregelen anderzijds duidt erop dat het stelsel weer complexer is geworden, in plaats van eenvoudiger.

Hoe verhoudt dit zich tot de ambitie van de regering om het belastingstelsel te vereenvoudigen, vragen de leden van de SGP-fractie. Deelt de regering de ambitie om daarbij vooral te kijken naar het matigen van heffingskortingen?

De leden van de fractie van de SGP kijken vooral ook naar de positie van de gezinnen. Hoe rijmt de regering de structurele lastenverzwaring voor gezinnen in het licht van de ambitie dat werken moet lonen? Voorts vragen deze leden waarom de regering er daarnaast niet voor kiest om de kloof tussen één- en tweeverdieners aan te pakken.

De leden van de fractie van de SGP zien daarnaast met zorg lastenverhoging op ondernemers toenemen. Ook in onderhavig Belastingplan 2027 worden maatregelen voorgesteld die deze lastendruk verhogen. Deze leden denken hierbij aan het afschaffen van de gerichte vrijstelling voor branche-eigen producten in de werkkostenregeling en het versoberen en afschaffen van de startersaftrek.

Is de regering bereid om voor de genoemde versoberingen alternatieven in kaart te brengen, vragen de leden van de SGP-fractie.

---

[113] *Kamerstukken II* 2025/2026, 37.020, nr. 58, p. 70.
[114] *Kamerstukken I* 2025/2026, 36.815/36.812, F.
[115] *Kamerstukken I* 2025/2026, 36.815/36.812, F, p.1. Opgenomen in *Kamerstukken I,* 2025/2026, A, p.2.
[116] *Kamerstukken I* 2025/2026, 36.815/36.812, F, p. 2.
[117] Zie: Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, Rome, 25-03-1957, geraadpleegd via: BWBV0001506.
[118] ‘Aan de slag: Bouwen aan een beter Nederland. Regeerakkoord 2026-2030 D66, VVD en CDA,’ *Rijksoverheid*, 30 januari 2026, p. 30, geraadpleegd via: Regeerakkoord 2026-2030.

De aan het woord zijnde leden constateren dat bij het behandelen van het Belastingplan 2027 in de Tweede Kamer een aantal amendementen zijn ingediend, waarvan een deel is aanvaard. In de Eerste Kamer is de motie-Schalk c.s. over sneltoets amendementen voor integrale wetgevingskwaliteit aangenomen.[119]

De leden van de SGP-fractie vernemen graag of alle amendementen bij het Belastingplan 2027 uitputtend zijn getoetst, alvorens tot appreciatie te komen. Geldt ook voor het amendement-Klaver en Dassen,[120] dat voor een doorbraak heeft gezorgd in de behandeling van het Belastingplan 2027 in de Tweede Kamer, dat een grondige toetsing heeft plaatsgevonden?

Deze leden constateren dat de regering het amendement-Klaver en Dassen had ontraden. Desondanks heeft een deel van de fracties in de coalitie voor dit amendement gestemd. Waar zitten vooral de knelpunten die na het aanvaarden van het amendement problematisch kunnen worden, vragen de leden van de SGP-fractie.

Voorts vragen deze leden of het klopt dat de dekking van het amendement-Klaver en Dassen niet voldoet aan de geldende begrotingsregels is, met als gevolg een oplopende staatsschuld van honderden miljoenen, waarvan €816 miljoen in 2027?

Hoe gaat de regering deze dekking alsnog sluitend maken? Ten slotte constateren de leden van de fractie van de SGP op dit punt, dat de dekking van het amendement-Klaver en Dassen voor €404 miljoen een ‘taakstelling vermogensdomein’ inhoudt. In hoeverre is dit een deugdelijke dekking, vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van de overzichten marginale druk.[121] Inmiddels heeft de Tweede Kamer diverse amendementen aangenomen, die wellicht invloed kunnen hebben op de marginale druk. Deze leden vragen of de regering kan aangeven of de amendementen invloed hebben op de marginale druk; oftewel of de bijlage ‘Marginale druk en gemiddelde druk’ geactualiseerd kan worden aangeleverd.

Vragen en opmerkingen van het lid van de fractie van 50PLUS

Het lid van de fractie van **50PLUS** vraagt, naar aanleiding van de oorspronkelijke voorstellen tot verlaging van de ouderenkorting en verhoging van de arbeidskorting, wat de koopkrachtgevolgen zijn van een verlaging van de ouderenkorting tot €1.000 respectievelijk tot nihil. Kan de regering deze gevolgen specificeren naar inkomens in stappen van €5.000 tot €60.000, vervolgens in stappen van €10.000 tot €100.000 en daarna in stappen van €50.000 tot €200.000? Het aan het woord zijnde lid verneemt graag wat de budgettaire gevolgen zijn van de verlaging van de ouderenkorting tot €1.000 respectievelijk tot nihil. Dit lid ontvangt het antwoord graag zowel in tabel als in grafiek.

Voorts vraagt dit lid wat de koopkrachtgevolgen zijn van een verlaging van de arbeidskorting met €1.000 respectievelijk €2.000, gespecificeerd naar inkomens in stappen van €5.000 tot €60.000, vervolgens in stappen van €10.000 tot €130.000 en bij een inkomen van €200.000. Wat zijn de budgettaire gevolgen van een verlaging van de arbeidskorting met €1.000 respectievelijk €2.000?

Dit lid vraagt wat de inkomenseffecten zijn van een volledige fiscalisering van de AOW in één keer, uitgesplitst naar inkomens in stappen van €5.000 tot €100.000 en vervolgens in stappen van €50.000 tot €200.000, zowel in tabel als grafiek. Wat is de bruto budgettaire opbrengst zonder toepassing van de netto-nettokoppeling van de AOW aan het minimumloon en wat is de netto-opbrengst met toepassing van deze koppeling?

Het lid van de 50PLUS-fractie vraagt hoeveel AOW-premie werknemers respectievelijk zelfstandigen zonder personeel (zzp’ers) daadwerkelijk betalen bij inkomens in stappen van €5.000 tot €50.000. Dit lid ontvangt het antwoord graag zowel in tabel als in grafiek.

Voorts vraagt dit lid om een overzicht van de opbrengst van de AOW-premie vanaf het jaar 2000 tot heden en van de hoogte van de rijksbijdragen aan de AOW over diezelfde periode.

Het lid van de fractie van 50PLUS vraagt de regering om een overzicht voor het jaar 2027 en structureel met daarin de ontwikkeling weer te geven van de tarieven en heffingskortingen vanaf het oorspronkelijke wetsvoorstel, via de nota's van wijziging en de aangenomen amendementen, tot het uiteindelijke

[119] *Kamerstukken I* 2025/2026, 36.848, G.
[120] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[121] ‘Marginale druk en gemiddelde druk 2027,’ bijlage bij: *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 5.

resultaat. Dit lid verneemt daarbij graag wat het eindresultaat voor de hoogte van de vrijheidsbijdrage en de beperking van de inflatiecorrectie is. Wat zijn de positieve respectievelijk negatieve budgettaire gevolgen en wat is het saldo daarvan? Wat zijn de uiteindelijke koopkrachtgevolgen voor de verschillende groepen?

Het aan het woord zijnde lid vraagt ook welke maatregelen oorspronkelijk voor het jaar 2028 en structureel waren voorgesteld en wat, na de nota's van wijziging en de aangenomen amendementen, het eindresultaat voor 2028 is. Wat zijn de gevolgen voor de vrijheidsbijdrage in 2028 en structureel en voor de extra beperking van de inflatiecorrectie?

Dit lid vraagt voorts wat de gevolgen voor de werkgelegenheid zijn als aan AOW-gerechtigden die doorwerken de volledige arbeidskorting wordt toegekend. Wat zijn de inkomenseffecten en hoe groot is de budgettaire derving? Kan de regering ook een overzicht geven van de arbeidsparticipatie van doorwerkende AOW-gerechtigden sinds 2015?

Het lid van de 50PLUS-fractie vraagt wat de effecten op de werkgelegenheid zouden zijn als een half uur overwerken belastingvrij zou worden gesteld. Wat zou het budgettaire effect hiervan zijn?

Voorts vraagt dit lid wat de stand van zaken is van het onderzoek naar het afhankelijk maken van de hoogte van de arbeidskorting van deeltijdarbeid.[122]

Het lid van de fractie van 50PLUS vraagt de regering om in een tabel en een grafiek inzichtelijk te maken wat de totale arbeidskorting is van een echtpaar waarvan beide partners ieder voor de helft in deeltijd werken, bij inkomens in stappen van €10.000 tot €120.000.

Het aan het woord zijnde lid vraagt op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan de motie-Struijs en Bikker[123] waarin de regering wordt verzocht om, indien de amendementen op de stukken nr. 78 en 80 beide worden aangenomen, uitsluitend de modernisering van de waarderingsregels en de actualisering van de rekenrente inzake papieren schenkingen uit te voeren overeenkomstig het amendement-Grinwis en Van Brenk.[124] Daarnaast vraagt dit lid hoe uitvoering wordt gegeven aan het verzoek in de motie-Struijs en Bikker om alleen tot differentiatie in de belastingtarieven over te gaan als dit uitvoerbaar is voor de Belastingdienst en om de balans tussen het lage en het hoge tarief blijvend te bewaken.[125]

Het lid van de 50PLUS-fractie vraagt welke problematiek is ontstaan door de aanvaarding van zowel het amendement-Grinwis en Van Brenk als het amendement-Klaver en Dassen, en welke mogelijkheden bestaan om hiervoor een oplossing te vinden. Zal een eventuele oplossing worden vormgegeven via een novelle of via een afzonderlijk wetsvoorstel?

Dit lid vraagt wat de inkomensgevolgen zijn van de verhoging van het progressieve tarief van 38,5% naar 45%, zoals voorgesteld in de eerste versie van het amendement-Klaver en Dassen.[126] Wat zou de extra budgettaire opbrengst hiervan zijn?

Het aan het woord zijnde lid vraagt welke landen met een vermogenswinstbelasting een exitheffing kennen en welke landen niet. Voorts vraagt dit lid hoe een dergelijke exitheffing zou kunnen worden vormgegeven en hoe deze is vormgegeven in landen die een vermogenswinstbelasting kennen.

Het lid van de fractie van 50PLUS vraagt de regering een overzicht te geven van de belastingdruk volgens het CBS sinds 2011.[127] Hoe heeft deze belastingdruk zich ontwikkeld voor de laagste inkomens en voor de 10% hoogste inkomens? Klopt het, vraagt dit lid, dat de belastingdruk op arbeid niet is gestegen, maar zelfs is gedaald?

Dit lid vraagt wat de effectieve belastingdruk op arbeid in box 1 is, rekening houdend met de heffingskortingen, bij inkomens in stappen van € 5.000 tot € 60.000 en vervolgens in stappen van € 10.000 tot € 130.000.

---

[122] 'Aan de slag: Bouwen aan een beter Nederland. Regeerakkoord 2026-2030 D66, VVD en CDA,' *Rijksoverheid*, 30 januari 2026, p. 46, geraadpleegd via: Regeerakkoord 2026-2030.
[123] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 84.
[124] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 78.
[125] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 84.
[126] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 35.
[127] 'Belastingdruk huishoudens gedaald van 15 naar 12 procent sinds 2011,' *CBS*, 9 september 2026, geraadpleegd via: CBS; 'Inkomen en belastingdruk van een- en tweeverdieners,' *CBS*, 9 september 2026, geraadpleegd via: CBS.

Voorts vraagt het lid van de fractie van 50PLUS wat de effectieve belastingdruk op arbeid in box 1 is, gegeven de tarieven en de hoge heffingskortingen, bij inkomens in stappen van € 10.000 tot € 130.000. Hoe verhoudt deze zich tot de effectieve belastingdruk in box 3, waar een lage vrijstelling geldt?[128]

Het aan het woord zijnde lid vraagt wat volgens de Macro Economische Verkenning 2027[129] de lastenontwikkeling voor het bedrijfsleven respectievelijk huishoudens sinds 2018 is geweest.

Dit lid vraagt welke landen verschillende tarieven voor de vermogenswinstbelasting hanteren. Welke landen kennen een hoger tarief voor vermogenswinsten op korte termijn dan voor vermogenswinsten op langere termijn?

Het lid van de 50PLUS-fractie vraagt wat het ongedekte deel van het amendement-Klaver en Dassen is en hoe groot het totale ongedekte budgettaire tekort over de jaren 2027 tot en met 2030 bedraagt.

Dit lid constateert dat er sprake is van samenloop tussen het progressieve tarief in box 3 en de vermogenswinstbelasting, inclusief de voorgestelde Novelle uitbreiding vermogenswinstbelasting box 3. Het lid van de fractie van 50PLUS vraagt aan de regering hoe deze samenloop in het wetgevingsproces wordt ingepast als het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 en de Novelle uitbreiding vermogenswinstbelasting box 3 worden aangenomen door de Eerste Kamer, gegeven dat het amendement-Klaver en Dassen pas in 2029 of 2030 in werking treedt.

Het aan het woord zijnde lid vraagt wat de juridische onderbouwing is van de fictieve verkrijging in het amendement-Klaver en Dassen, die gaat gelden voor het totaal van de papieren schenkingen die na 2026 plaatsvinden. Kan de regering toelichten waarom dit geen vorm van terugwerkende kracht is die in het fiscale recht niet verdedigbaar is. Zo nee, waarom niet?

Het lid van de 50PLUS-fractie vraagt waarom de nieuwe beleidsbesluiten die in het onderhavig Belastingplan 2027 zijn opgenomen, niet eerder in afzonderlijke wetsvoorstellen zijn ondergebracht, zoals ook is voorgesteld in het kritische advies van de Raad van State over dit wetgevingsinstrument.[130]

Dit lid constateert dat aan de versoepeling van de earningsstrippingmaatregel voor woningcorporaties, met een budgettair beslag van €100 miljoen, een investeringsruimte van circa €14 miljard wordt gekoppeld. Het lid van de 50PLUS-fractie vraagt met hoeveel de grondslag voor de vennootschapsbelasting van woningcorporaties zou toenemen als deze investeringen daadwerkelijk worden gedaan.

Het aan het woord zijnde lid wijst erop dat bij het Belastingplan 2025 de earningsstrippingmaatregel is verruimd van 20% naar 25%, waarvoor structureel een budgettaire derving van € 428 miljoen was ingeboekt.[131] Wat was, overeenkomstig de berekening van de extra investeringsruimte voor woningcorporaties, de extra investeringsruimte voor bedrijven als gevolg van deze eerdere verruiming van de earningsstrippingmaatregel van 20% naar 25%? Wat zouden daarvan de positieve gevolgen voor de grondslag van de vennootschapsbelasting zijn?

Tot slot vraagt het lid van de fractie van 50PLUS wat het budgettaire beslag is van een verhoging van het forfait van €1 miljoen naar €3 miljoen en een verruiming van 24,5% naar 30%.

Vragen en opmerkingen van het lid van de fractie-Van Gasteren

Algemeen

Het lid van de **fractie-Van Gasteren** vraagt hoe groot het aandeel is van de te verwachten belastingopbrengsten 2027 tot en met 2031 dat is gerelateerd aan zogenaamde gedragseffecten.

Wat was het aandeel van deze gedragseffecten in de Belastingplannen van 2023, 2024, 2025 en 2026? Wat was de uiteindelijke uitkomst, hoe zijn de delta's te verklaren en wat is voor 2027 het belangrijkste leer- en keerpunt?

---

[128] 'Wordt werk veel zwaarder belast dan vermogen? Welnee, dat geldt pas vanaf twee keer modaal,' *Wynia's Week*, 19 november 2026, geraadpleegd via: Wynia's Week.
[129] 'Macro Economische Verkenning (MEV) 2027- verantwoording,' *CPB*, 15 september 2026, geraadpleegd via: CPB Website.
[130] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 4, p. 2.
[131] *Kamerstukken II* 2024/2025, 36.602.

Is er een overzicht van de ramingen per categorie “hoge”, ”gemiddelde”” en “lage onzekerheid” (of elke andere indeling ter beoordeling van het risico) en hoe zijn de te verwachten belastingopbrengsten verdeeld over de categorieën?

Niet alle ramingen zijn gecertificeerd, zo maakt het lid van de fractie-Van-Gasteren op uit de technische briefing in de Eerste Kamer.[132] Welke niet, welk deel van de totale belastingopbrengsten betreft het en wanneer verwacht de regering dat alle ramingen gereed zullen zijn? Worden de ramingen gedurende het jaar gemonitord en zo ja, wat gebeurt er vervolgens mee?

Is er een simpel overzicht van de gedragseffecten van de diverse nota’s van wijzigingen, de novelle, en de amendementen zodat de Eerste Kamer een oordeel kan vellen over de prudentie van de nu voorliggende voorstellen?

De minister van Financiën is op dit moment in onderhandeling over de EU-begroting.[133] Te verwachten is dat er hoe dan ook een hogere nettobijdrage zal komen voor Nederland (op dit moment geschat op €2,1 miljard).[134] Welk effect heeft dit op het Belastingplan 2027 en de ramingen voor de jaren daarna?

Het plan van de EU is om de nationale opbrengsten van de douaneheffingen te verlagen van 25% naar 10%.[135] Dat betekent voor Nederland €600 miljoen minder opbrengsten. Hoe is dit in financiële cijfers verwerkt?

De EU is volgens het aan het woord zijnde lid ook voornemens nieuwe belastingen voor het bedrijfsleven te introduceren. Is de regering in dat geval voornemens om de nationale belastingen ponds-pondsgewijs te verminderen of is het beleid om de belastingdruk van het bedrijfsleven cumulatief nog verder te laten stijgen zodat productie en fiscale vestigingsplaatsen uit Nederland en de EU zullen verdwijnen?

De regering presenteert in haar Belastingplannen de effecten op bepaalde groepen en hun koopkracht. Kan de regering aangeven wat de te verwachten effecten op de koopkracht zijn van stijgende gemeentelijke belastingen, provinciale opcenten, watergerelateerde heffingen en -kosten, en andere kostenstijgingen zoals de energierekening?

De regering is van oordeel dat het gehele pakket Belastingplan, inclusief de Novelle box 3 uitvoerbaar is. Nu stelt het lid van de fractie-Van Gasteren dat bijna alles uitvoerbaar is, als er maar voldoende tijd, budget en mankracht tegenover staan. Klopt het dat alleen al de Belastingdienst haar capaciteit met bijna 1000 fte moet uitbreiden? Zo ja, is dat feit alleen al niet een teken dat het pakket Belastingplan té complex is? Dit lid stelt dat tijdens de technische briefing van ambtenaren van het ministerie van Financiën op 24 november is geconcludeerd dat de voorliggende voorstellen per saldo té complex zijn.[136] Hoe past deze conclusie in het beleid om “alles eenvoudiger te maken”?

Wat zijn de extra uitvoeringskosten voorzien bij de diverse betrokken overheidsorganisaties, zoals de betrokken departementen en de Belastingdienst? En wat zijn de verborgen uitvoeringskosten bij bijvoorbeeld de banken en het doorrekenen van deze kosten aan de rekeninghouders? Is de regering voornemens om afspraken te maken met deze private uitvoeders met betrekking tot kostenverrekening? Zo nee, waarom niet?

Het lid van de fractie-Van Gasteren ontvangt graag een gedetailleerde beschrijving van het ondernemerspakket dat de regering op 17 november jl. heeft aangekondigd.[137] Om welke maatregelen gaat het met welk exact budgettair effect? Hoe wordt dit bedrag betaald waar komt de rekening terecht?

<u>Amendementen</u>

Het lid van de fractie-Van Gasteren constateert dat naast diverse uitvoeringstoetsen quick scans worden uitgevoerd voor de amendementen. Wat is het verschil in aanpak en opzet tussen beide vormen? En worden de effecten van de aangenomen amendementen alsnog aan een uitvoeringstoets onderworpen?

---

[132] Presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[133] EU-voorstellen: Meerjarig Financieel Kader voor 2028-2034, 36.724.
[134] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.724, J.
[135] ‘Miljardenrekening voor Nederland in kleine lettertjes van nieuwe megabegroting Brussel: extra belasting voor bedrijven én inleveren douanegelden’, *De Telegraaf*, 21 november 2026, geraadpleegd op 25 november 2026 via: De Telegraaf.
[136] Presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[137] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.848, P.

Is er, mede naar aanleiding van de toelichting op conflicterende aangenomen amendementen in de Tweede Kamer, een overzicht van de onderlinge wisselwerking van aangenomen amendementen en de effecten op de tarieven en dergelijke?[138]

In het amendement-Klaver en Dassen is als dekking de stelpost fiscale maatregelen opgenomen van €412 miljoen, meer dan 40% van de totale omvang van het amendement.[139] Klopt het dat samen met de derde nota van wijziging het totale bedrag geboekt op deze stelpost fiscale maatregelen inmiddels is opgelopen tot meer dan €600 miljoen? Wat is nu het totale bedrag en bij welk besluitvormingsmoment wordt beslist over de dekking van dit bedrag?

Hoe verhoudt deze onderdekking zich tot de dekking van andere amendementen? Waar wordt deze dekkingsopgave neergelegd en per wanneer moet die besluitvorming genomen zijn?

Hoe wordt de overlap tussen het amendement-Klaver en Dassen[140] en het amendement-Struijs en Bikker[141] rond de modernisering van de rekenrente en handelswijze rond papieren schenkingen verder georganiseerd door het kabinet?

Welke afspraken zijn gemaakt met de Tweede Kamerfracties van Denk en PvdD in ruil voor steun aan het Belastingplan? En wat is het budgettaire effect van deze afspraken? Hoe worden deze afspraken gedekt en wat is daarover afgesproken?

Als mogelijke dekking wordt volgens het lid van de fractie-Van Gasteren onder andere een exit-taks genoemd. Is de regering voornemens om dit onderdeel invulling te geven? Zo ja, onder welke voorwaarden en met welke uitgangspunten? En zo ja, waarom verwacht de regering dat een dergelijke regeling zal werken, aangezien de doelgroep nu reeds plannen kan maken om te vertrekken?

Zijn er de afgelopen drie tot vijf jaren andere amendementen aangenomen met een onderdekking van € 400 miljoen of meer en zo ja, wat zijn de “lessons learned” van deze voorbeelden?

<u>Defensie</u>

Kan de regering toelichten waarom de zogenaamde “vrijheidsbelasting” in 2027 achterwege kan blijven terwijl juist in de opbouwfase van militaire slagkracht het politieke argument meer van waarde is dan in latere jaren, vraagt het lid van de fractie-Van Gasteren. Hoe verhoudt deze belasting zich tot het al dan niet uitnutten van de Defensiebegroting?

De NAVO streeft naar 3,5 % plus 1,5% terwijl de wettelijke norm 2% is. Is de zogenaamde vrijheidsbelasting gerelateerd aan de 2%, de 3,5% of de 5%?[142]

Klopt het dat de beoogde vrijheidsbelasting in de algemene middelen “verdwijnt” en dus op geen enkele wijze verband houdt met of direct bestemd is voor Defensie en dus eigenlijk een belastingverhoging is en daarmee oude wijn in een nieuwe kruik is?

Kan de regering garanderen dat zij in plaats van toekomstige verhogingen van belastingen door een dergelijke “vrijheidsbelasting” te introduceren, zij de door president Trump gedicteerde 5% ter discussie zal stellen, en dat zij bij besteding van Defensie-middelen voorrang zal geven aan “wat nodig is” in plaats van “wat leuk is omdat het geld er is”?

Het lid van de fractie-Van Gasteren stelt dat de EU zich duidelijk meer met Defensie bezighoudt. Waarom kan een stijgende EU-begroting niet één op één gecompenseerd worden met een dalende Nederlandse Defensie begroting en dus leiden tot een daling van de belastingdruk?

In de nu voorgestelde EU-begroting van €1.582 miljard (t.o.v. de €1.266 miljard van de huidige begroting) wordt rekening gehouden met een stijging van het EU Defensie budget met 232%.[143] Kan de regering uitleggen hoe voorkomen wordt dat op twee plekken sprake is van stijgende begrotingen die, weliswaar via andere mechanismen, door de Nederlandse burgers en bedrijfsleven moeten worden verdiend en betaald?

---

[138] Presentatie van de technische briefing Pakket Belastingplan 2027, vond plaats op 24 november 2026, geraadpleegd via: Eerste Kamer der Staten-Generaal.
[139] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[140] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 80.
[141] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37.022, nr. 78.
[142] *Kamerstukken II* 2024/2025, 28 676, nr. 550.
[143] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36 724, J.

Beleid

De fractie-Van Gasteren merkt op dat ‘werken weer meer moet lonen’ onderdeel is van het regeringsbeleid. Kan de regering uitleggen hoe in dat kader de structurele verhoging van de belastingen met €6 miljard moet worden gezien? Waarom is er niet gekozen voor een taakstellende bevriezing van de uitgaven met 1,5%?

Hetzelfde kan gesteld worden met betrekking tot het verdienvermogen van het bedrijfsleven. De belasting- en regeldruk lijken volgens het aan het woord zijnde lid per saldo toe te nemen. Hoe is dit te rijmen met het algemene beleid van dit kabinet om ondernemen juist aantrekkelijker te maken?

Personeelskorting regeling

Het lid van de fractie-Van Gasteren merkt op dat winkelwerk zwaar werk is, dat werknemers de hele dag staan, vaak werken als anderen vrij zijn en de verdiensten laag zijn. De personeelskorting is voor veel van deze mensen het enige extraatje: maximaal 20% op de spullen die ze zelf verkopen tot €500 per jaar. Is de regering bekend met de berekening van de brancheorganisaties Koninklijke Inretail en Thuiswinkel die mede namens 25 branches (o.a. ONL, CBL MKB-Nederland, Koninklijke Horeca Nederland, etc.) waarschuwen voor koopkrachtverlies bij negenhonderdduizend werknemers in de retail?[144] Is deze verslechtering meegenomen in de koopkrachtplaatjes van deze voornamelijk lage-lonen groep?

Klopt het dat de opbrengst van deze maatregel geschat is op €128 miljoen? Welk gedragseffect van de werkgevers is daarbij meegenomen? Een regeling die eerst voor werkgever én werknemer netto kon worden uitgevoerd zal vanaf volgend jaar bij ongewijzigde uitvoering grotendeels voor werkgever belast zal zijn waardoor het niet realistisch is dit “voordeel” in te calculeren. Waarom rekent de regering dan toch op een meeropbrengst in plaats van op een inkomstenderving? Is de regering bereid om in overleg met de branche de mogelijkheid van een snelle reparatie te onderzoeken?

Vastgoed exploitatie

In de Tweede Kamer is duidelijkheid gevraagd over de aftrekbaarheid van kosten ter zake van vastgoedexploitatie.[145] De regering noemt in antwoord op deze vragen onderhoudskosten, maar dat is naar de mening van het lid van de fractie-Van Gasteren een onduidelijk containerbegrip.

Kan de regering bevestigen dat bij vastgoed-exploitatie de navolgende kostensoorten aftrekbaar zijn (graag een antwoord per onderstaande kostensoort)?

- OZB-aanslag eigenaar(sdeel);
- Overige 'lagere overheden'-heffingen die 'des eigenaars' zijn;
- Premie opstalverzekering;
- Kosten van beheer (bijvoorbeeld bij inschakeling externe partij voor incasseren huren, regelen onderhoud etc).

Zo nee, waarom kan deze duidelijkheid in de praktijk niet gegeven worden? Indien het verder onderzoek behoeft kan deze helderheid dan in ieder geval uiterlijk aan het eind van het eerste kwartaal van 2027 gegeven worden?

Youngtimer regeling

Het lid van de fractie-Van Gasteren stelt dat de RDW de catalogusprijs pas sinds medio 2007 deels en pas sinds 2010 volledig registreert.[146] Kan de regering aangeven hoe een werkgever en de Belastingdienst bij de pseudo-eindheffing de historische catalogusprijs moeten vaststellen van auto's die niet in die registratie voorkomen, welke uitvoeringslasten en discussies zij daarbij verwacht, en is zij bereid dit op te lossen met een vaste bouwjaargrens, zodat alle auto's van bouwjaar 2010 en ouder zonder uitzondering worden gewaardeerd naar de waarde in het economische verkeer?

Hoe verhoudt de 25-jaarsgrens voor waardering tegen de werkelijke waarde in de pseudo-eindheffing zich tot de 20-jaarsgrens die elders in de loonbelasting al geldt, en is de regering bereid deze grenzen gelijk te trekken?

---

[144] Petitie aangeboden aan de Tweede Kamer op 10 november 2026.
[145] *Kamerstukken II* 2026/2027, 37 022, nr. 21.
[146] ‘Voltooi het herstel van de youngtimerregeling,’ Petitie ingediend door Stichting Autobelangen op 27 oktober 2026.

De leden van de vaste commissie voor Financiën zien de nota naar aanleiding van het verslag met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag **uiterlijk vrijdag 27 november 2026 om 17.00 uur.**

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën
Van Ballekom

De griffier van de vaste commissie voor Financiën
Karthaus